

Akkreditációs vizsgálati jelentés

a Nemzeti Statisztika Gyakorlati Kódexe elveinek történő megfelelésről

vizsgált szervezet:

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Akkreditációs Bizottság tagjai:

Mag Kornélia

Malakucziné Póka Mária

Tóth Tamás

Dátum: 2018. december

Tartalomjegyzék

1. Vezetői összefoglaló.....	3
2. AJÁNLÁSOK.....	6
3. Bevezetés	8
4. Az értékelt szervezet bemutatása: helye és működése a Hivatalos Statisztikai Szolgálatban.....	9
5. Értékelő rész a Nemzeti Statisztika Gyakorlati Kódexében foglalt elvek teljesítéséről	14
1. Szakmai függetlenség	14
2. Pártatlanság, objektivitás	17
3. Felhasználó-központúság	20
4. Koordináció és együttműködés	24
5. Megfelelő szervezeti erőforrások és képességek.....	28
6. Hatékony működés	31
7. Minőség iránti elkötelezettség	35
8. Megalapozott módszertan	39
9. Adatvédelem	44
10. Relevancia.....	48
11. Pontosság és megbízhatóság	50
12. Időszerűség és időbeli pontosság	52
13. Koherencia és összehasonlíthatóság	55
14. Hozzáférhetőség és érthetőség	58
6. Az Akkreditációs Bizottság javaslata a jelentés megállapításai alapján	63
7. Az értékelt szervezet észrevételei, eltérő álláspontja a jelentés megállapításaival kapcsolatban	64
I. Melléklet – A helyszíni értékelés résztvevői.....	65

1. Vezetői összefoglaló

Az Agrárgazdasági Kutató Intézet (a továbbiakban: AKI) jogállását a Földművelésügyi Minisztérium által kiadott IfPF/12/1/2015. számú „Az Agrárgazdasági Kutató Intézet módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt Alapító Okirata” (a továbbiakban: Alapító Okirat) határozza meg. Az AKI az agrárpolitikáért felelős miniszter irányítása alá tartozó központi költségvetési szerv, amely országos hatáskörrel rendelkezik. Az Alapító Okiratban az AKI alaptevékenységei között szerepel „Az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Programmal kapcsolatos tárcafeladatok ellátása.”

Az AKI 736/1/2017. számú Szervezeti és Működési Szabályzata (a továbbiakban: SZMSZ) alapján az Intézet közfeladatként ellátott alaptevékenységeit az FM (jelenleg Agrárminisztérium) irányításával és felügyeletével, más minisztériumokkal és kormányzati szervekkel együttműködve, statisztikai feladatait a Hivatalos Statisztikai Szolgálat (a továbbiakban: HSSz) részeként látja el.

Az AKI hivatalos statisztikai adatokat az Országos Statisztikai Adatfelvételi Program (a továbbiakban: OSAP) alapján gyűjt, melynek keretében az agráriumra, azon belül a mezőgazdasági termelésre, a mezőgazdasági inputellátásra, az inputanyagok értékesítésére, az akvakultúrára, az élelmiszeriparra, az agrárium beruházásaira és pénzügyi adataira, valamint a mezőgazdasági biztosítókra vonatkozóan állít elő statisztikai adatokat.

Az AKI Szervezeti és Működési Szabályzata szerint a hivatalos statisztikai tevékenységgel összefüggő feladatellátás egy konkrét szervezeti egységhez rendeltlen jelenik meg. Az SZMSZ szerint az intézményben az Információs Rendszerek Igazgatóságán belül található Agrárstatisztikai Információs Osztály felel az OSAP fejlesztésével kapcsolatos tárcafeladatok ellátásáért, valamint összegyűjti, feldolgozza és közreadja az agrárgazdaságot érintő információkat. A hivatalos statisztikáért az osztály vezetője felelős.

Az AKI az OSAP-ban elrendelt adatfelvételekkel kapcsolatos hivatalos statisztikai tevékenységet kizárólag önmaga, más intézmények bevonása nélkül hajtja végre.

Az AKI hivatalos statisztikai tevékenysége jól szabályozott, az előírások a munkatársak számára ismertek, és az azokban foglaltak a gyakorlatban megvalósulnak. A dokumentumok között vannak politikák, melyekben elsősorban a felhasználók számára deklarálják az intézmény vonatkozó tevékenységének elveit. (Statisztikai minőségpolitika, Statisztikai revíziós politika, Tájékoztatási és archivációs politika.)

A hivatalos statisztika tervezésével, végrehajtásával és fejlesztésével kapcsolatos feladatokat eljárás formájában szabályozzák. Az eljárások kiterjednek egyrészt az

adatelőállítási folyamat különböző szakaszaira, mint a felhasználói igényfelmérés, mintavételi eljárás, ellenőrzés, becslés, másrészt az adatok közzétételére, metaadatok dokumentálására és a felhasználók elégedettségvizsgálatára. Az intézmény rendelkezik minőségügyi keretrendszerrel, és az adathozzáférés is nyilvános dokumentumban szabályozott.

A hivatalos statisztika előállítása objektív módon, kizárólag a szakmai szabályoknak megfelelően történik; a szakmai függetlenség biztosított.

Az Akkreditációs Bizottság jó példaként kiemelendőnek tartja az AKI saját fejlesztése eredményeként működő elektronikus adatgyűjtő rendszert, az Agrárstatisztikai Információs Rendszert (a továbbiakban ASIR), amely az adatgyűjtő funkciókon túl támogatja a statisztikai adatok előkészítését, feldolgozását és közzétételét. Az ASIR rendszerbe az intézmény minden adatfelvétele integrálásra került. A hatékony működés jegyében az AKI ASIR rendszerét a HSSz más tagjainak is rendelkezésre bocsájta, melynek eredményeként 2018-tól az Agrárminisztérium adatfelvételeinek egy része is a rendszerben kerül begyűjtésre és feldolgozásra.

Az akkreditációs eljárás során az Akkreditációs Bizottság **jó gyakorlatként** azonosította az AKI szoros, széleskörű és közvetlen együttműködését az adatszolgáltatókkal és a felhasználókkal. Az együttműködés keretében az adatszolgáltatók véleményét rendszeresen megkérdezik az adatgyűjtéseikkel kapcsolatban, és az igényeket lehetőség szerint beépítik az OSAP tervezése, valamint az informatikai rendszerük fejlesztése során. Emellett az adatszolgáltatókat az adatok validálásába is bevonják. Az adatok relevanciája magas szintjét a felhasználók bevonásával tudja biztosítani az AKI, melynek érdekében a felhasználók igényeit, véleményét a legkülönbözőbb eszközökkel vizsgálják és értékelik. Az igényeket az OSAP tervezésekor be tudják építeni az adatfelvételeikbe. A vizsgálat során a felhasználók kiemelték a hatékony „közös munkát”, melyet az AKI statisztikai tevékenysége során alkalmaz.

Az Akkreditációs Bizottság álláspontja szerint szintén kiemelendő az AKI együttműködési gyakorlata a Hivatalos Statisztikai Szolgálat más szerveivel. A hatékonyság szem előtt tartásával együttműködési megállapodást kötöttek a KSH-val, a Belügyminisztériummal és a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatallal, melyek keretében a szakmai együttműködésen túl statisztikai célra adatokat vesznek és adnak át, ezzel biztosítva az adatszolgáltatói terhek csökkentését és a hivatalos statisztikai adatok minőségének javítását.

Az AKI vezetése elkötelezett a minél magasabb minőségű hivatalos statisztikák előállítása és közzététele mellett. Ennek érdekében az intézmény minőségügyi keretrendszerrel dolgozott ki, ami magában foglalja a statisztikai termékek minőségértékelésének, az

adatelőállítási folyamat minőségbiztosításának szabályait, és kiterjed az önértékelés eszközeire, a minőségügyi audit lebonyolítására és kapcsolódó képzésekre is. Az Akkreditációs Bizottság **jó gyakorlatként** azonosította az AKI minőség iránti elkötelezettségét és az ennek érdekében bevezetett minőségügyi keretrendszerben leírt eszközöket és módszereket. Kiemelendő ezek közül, hogy a publikációt megelőző jóváhagyási folyamatban az adatok minőségének dokumentált értékelése kulcsszerepet játszik.

Az AKI tájékoztatási tevékenysége szabályozott, a közzététel során érvényesül a pártatlanság, az objektivitás. A szervezet rendelkezik önálló statisztikai aloddallal, tájékoztatási naptárral, és van lehetőség egyedi igény szerinti adatkérésre. Kiemelendő, hogy az intézményben a kutatási célú mikrodadat-hozzáférés biztosított, melynek szabályai az AKI belső kutatóira vonatkoznak. A közzététel során elsősorban statikus táblákat és kiadványokat publikálnak, továbbá az adatok megértését támogató módszertani dokumentációk, metaadatok és minőségjelentések is elérhetőek a honlapon.

A lefolytatott akkreditációs vizsgálat eredménye alapján a fentiekre, valamint a jelentésben részletesen kifejtett megállapításokra tekintettel az Akkreditációs Bizottság álláspontja szerint az Agrárgazdasági Kutató Intézet Hivatalos Statisztikai Szolgálaton belüli tevékenysége megfelel a hivatalos statisztikáról szóló 2016. évi CLV. törvényben, valamint a Nemzeti Statisztika Gyakorlati Kódexében (a továbbiakban: Kódex) lefektetett elveknek. Mindezekre tekintettel **az Akkreditációs Bizottság javasolja az Agrárgazdasági Kutató Intézet Hivatalos Statisztikai Szolgálat tagjaként történő akkreditálását.** Az Akkreditációs Bizottság által javasolt ajánlások teljes körét a 2. rész, míg az egyes elvek vonatkozásában tett konkrét megállapításokat és a megfelelés szintjét a jelentés 5. része tartalmazza.

2. AJÁNLÁSOK

A szakértői bizottság a jelentés 5. fejezetében rögzített megállapítások alapján az alábbi ajánlásokat teszi az Agrárgazdasági Kutató Intézet számára.

1. Az Akkreditációs Bizottság a Kódexnek történő magasabb szintű megfelelés érdekében javasolja, hogy az Agrárgazdasági Kutató Intézet az Alapító Okiratának módosítása révén az alaptevékenységei között szereplő „Az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Programmal kapcsolatos tárcafeladatok ellátása” tevékenységet „Az Országos Statisztikai Adatfelvételi Programmal kapcsolatos feladatok ellátása”-ra pontosítsa. (1. elv)

2. Az Akkreditációs Bizottság a Kódexnek történő magasabb szintű megfelelés érdekében javasolja, hogy az SZMSZ-ben és a munkaköri leírásokban is kifejezetten rögzítsék a hivatalos statisztikai tevékenységnek a gyakorlatban megvalósuló függetlenséget, továbbá az SZMSZ és a munkaköri leírások közötti szabályozási szinten a statisztikai feladatot ellátó szervezeti egység részére olyan ügyrendi szabályok megállapítását, amelyekben a függetlenségi kritériumokat is rögzítik. Minden statisztikai tevékenységet végző munkatárs munkaköri leírásában kerüljön egyértelműen megfogalmazásra, hogy hivatalos statisztikai tevékenységet végez. (1. elv)

3. Az Akkreditációs Bizottság a Kódexnek való megfelelés érdekében javasolja, hogy olyan hatékony és a jogszabályi kereteknek megfelelő megoldást kell találni a Tesztüzemi Rendszer (FADN) mintájának és becslésének hivatalos statisztikán alapuló előállításához, ami továbbra is biztosítja az akadálytalan, magas minőségű adatok előállítását. (4. elv, 5. elv, 9. elv)

4. Az Akkreditációs Bizottság a Kódexnek való magasabb szintű megfelelés érdekében javasolja, hogy a hivatalos statisztikára vonatkozó jelenlegi eljárásokban, elvekben megfogalmazott követelmények az SZMSZ-ben is rögzített szabályozási formának megfelelően, utasításként kerüljenek kiadásra. (minden elv)

5. Az Akkreditációs Bizottság a Kódexnek való magasabb szintű megfelelés érdekében javasolja az elégedettségmérés szabályozásának felülvizsgálatát (pl. minőséggel kapcsolatos elégedettség beemelés), és az elégedettség felmérések eredményeinek elkülönült megjelentetését az intézmény statisztikai oldalán. (3. elv, 10. elv)

6. Az Akkreditációs Bizottság a Kódexnek való jobb megfelelés érdekében javasolja, hogy a költségvetési tárgyalások során a hivatalos statisztikák előállításához,

fejlesztéséhez szükséges előzetesen becsült pénzügyi források kiemelt hangsúlyt kapjanak, melyek nélkülözhetetlenek a magas minőségű statisztikai adatok előállításához. (5. elv)

7. A Kódexnek való magasabb szintű megfelelés érdekében az Akkreditációs Bizottság javasolja a statisztikai adatelőállítási folyamatban alkalmazott módszerek szabályozásának felülvizsgálatát, melynek keretében az ajánlott módszereket ki kell terjeszteni a teljes adatelőállítási folyamatra, kiemelt hangsúlyt fektetve a validálási és adatvédelmi folyamatszakaszokra. Az egyes statisztikai adatfelvételeknél alkalmazott módszereket külön módszertani dokumentációban javasolt rögzíteni, amit rendszeresen frissíteni szükséges. (7. elv, 9. elv)

8. A Kódexnek való magasabb megfelelés érdekében az Agrárgazdasági Kutató Intézet tudatosabban tervezze és dokumentálja a hivatalos statisztikák előállítási folyamatával és az előállt adatok minőségével kapcsolatos elvárásokat. A tervezési folyamatba az adatszolgáltatói terhek mérési eredményei szisztematikusan kerüljenek beépítésre. (6. elv, 8. elv)

9. A Kódexnek való teljes megfelelés érdekében az Akkreditációs Bizottság javasolja, hogy az Agrárgazdasági Kutató Intézet jelöljön ki a statisztikai minőségügyi keretrendszerért felelős személyt, és rögzítse munkaköri leírásában a feladatot. (8. elv)

10. A Kódexnek történő magasabb szintű megfelelés érdekében az Agrárgazdasági Kutató Intézet vizsgálja felül a mikroadatokhoz való jogosultság kiosztási gyakorlatát az ASIR rendszer esetén, hogy megfelelő, dokumentált vezetői jóváhagyást követően kaphassanak a felhasználók hozzáférést az adatállományokhoz. A hivatalos statisztika előállításában részt vevő minden személlyel írasson alá titoktartási nyilatkozatot az intézmény, a statisztikai adatok védelme érdekében. (9. elv)

11. Az Akkreditációs Bizottság a Kódexnek való magasabb szintű megfelelés érdekében javasolja, hogy az Agrárgazdasági Kutató Intézet a felhasználók számára elérhető metaadatokat bővítse a hivatalos statisztikáknál alkalmazott felvételi keretek, osztályozások pontos leírásával, az adott statisztika esetén rendelkezésre álló idősorok hosszával, valamint a kapcsolódó fogalmakkal, azok nemzetközi megfelelőinek és forrásának megjelölésével, ezzel elősegítve az adatok érthetőségét. (7. elv, 13. elv, 14. elv)

12. A Kódexnek való magasabb szintű megfelelés érdekében az Akkreditációs Bizottság javasolja, hogy az AKI a Statisztikai adathozzáférési szabályzatban rögzítse a kutatószobai adathozzáférési kérelmek elbírálása során a gyakorlatban is alkalmazott objektív mérlegelési szempontokat, továbbá rögzítsék az eseti adatigénylés nem teljesíthetőségének részletes szabályait is. (14. elv)

13. A Kódexnek való magasabb szintű megfelelés érdekében az Akkreditációs Bizottság javasolja, hogy a hivatalos statisztikára vonatkozó szabályzatok a statisztikai aloldalról közvetlenül is elérhetőek legyenek a felhasználók számára; kiemelten fontos az adathozzáférési szabályzat könnyen elérhető helyen történő nyilvánossá tétele.(14. elv)

3. Bevezetés

A Hivatalos Statisztikai Szolgálat (továbbiakban: HSSz) tagjai (továbbiakban: statisztikai szervezetek) magukra nézve kötelező érvénnyel, egybehangzó támogatással fogadták el 2017 júniusában a Nemzeti Statisztika Gyakorlati Kódexében (továbbiakban: Kódex) foglalt iránymutatásokat, minőségi követelményeket.

Célul tűzték ki a Kódexben foglalt elveknek, ismérveknek való lehető legteljesebb megfelelést. Ennek szellemében feladatukat úgy látják el, hogy a hivatalos statisztika hatóköre találkozzon a felhasználói igényekkel, a hivatalos statisztika fejlesztése, előállítása és közzététele magas színvonalon történjen, s a statisztikai termékek mindenki számára hozzáférhetőek és érthetőek legyenek.

Mindezen célok elérése érdekében a statisztikai szervezetek elkötelezték magukat a hivatalos statisztika minőségének közös, folyamatos és koordinált javítása és a megfelelés szintjének jogszabályon alapuló, rendszeres értékelése mellett. Ennek konkrét eszköze az akkreditációs eljárás, amelynek jogi környezetét és alapvető szabályait a hivatalos statisztikáról szóló 2016. évi CLV. törvény és az annak végrehajtására kiadott 184/2017. (VII.5.) Korm. rendelet tartalmazza.

Az akkreditációs eljárás célja, hogy egységes minőségi keretrendszerre alapozva megállapítsa, hogy a HSSz tagjai a hivatalos statisztikai tevékenységüket milyen színvonalon látják el. Az akkreditációs eljárás első szakasza az önértékelési szakasz. Az önértékelési szakasz során az akkreditációra készülő statisztikai szervezet feladata volt az önértékelő kérdőív kitöltése. Ezt követően háromtagú akkreditációs szakértői bizottság elemezte a kitöltött kérdőívet valamint a válaszokat alátámasztó dokumentumokat, majd helyszíni interjúkat folytatott le az értékelt szervezet szakértőivel, vezetőivel. Mindezek alapján készítette el a bizottság az akkreditációs jelentését.

Az akkreditációs jelentésben rögzített megállapítások segítségével átfogó képet kapunk a szervezet hivatalos statisztikai tevékenységéről. A jelentésben ajánlások kerültek megfogalmazásra, amelyek további fejlesztési intézkedések koordinált elindításához,

folytatásához szolgáltatnak kiindulási alapot a szervezet számára, a hivatalos statisztikai tevékenysége minőségének továbbfejlesztése érdekében.

Az Agrárgazdasági Kutató Intézet esetében az eljárást Malakucziné Póka Mária, Központi Statisztikai Hivatal, Tóth Tamás, Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal, továbbá az akkreditációs bizottság elnökeként Mag Kornélia, Központi Statisztikai Hivatal folytatta le, melynek során a helyszíni látogatásra 2018. november 20-26. között került sor. A személyes interjúkon részt vettek körét a jelentés 1. sz. melléklete tartalmazza.

A jelentés alapján az értékelt szervezet a fejlesztési intézkedéseket saját maga számára fogalmazza meg, melyek előrehaladását a Nemzeti Statisztikai Koordinációs Testület kíséri a továbbiakban figyelemmel.

4. Az értékelt szervezet bemutatása: helye és működése a Hivatalos Statisztikai Szolgálatban

Az Agrárgazdasági Kutató Intézet (a továbbiakban: AKI) jogállását a Földművelésügyi Minisztérium által kiadott IfPF/12/1/2015. számú „Az Agrárgazdasági Kutató Intézet módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt Alapító Okirata” (a továbbiakban: Alapító Okirat) határozza meg. Az AKI az agrárpolitikáért felelős miniszter irányítása alá tartozó központi költségvetési szerv, amely országos hatáskörrel rendelkezik.

Az intézmény hivatalos statisztikai tevékenységét az AKI 736/1/2017. számú Szervezeti és Működési Szabályzata (a továbbiakban: SZMSZ) szerint önállóan, a Hivatalos Statisztikai Szolgálat tagjaként látja el. Ugyanakkor az AKI Alapító Okiratában az alaptevékenységei között szereplő „Az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Programmal kapcsolatos tárcafeladatok ellátása” megfogalmazás arra utal, hogy az Agrárminisztérium OSAP-hoz kapcsolódó feladatiban vesz részt, lát el feladatokat. A Kódexnek való megfelelés érdekében az Alapító Okirat vonatkozó részét pontosítani kell.

Az SZMSZ alapján az Intézet közfeladatként ellátott alaptevékenységeit az FM (AM) irányításával és felügyeletével, más minisztériumokkal és kormányzati szervekkel együttműködve, statisztikai feladatait a Hivatalos Statisztikai Szolgálat részeként látja el.

Az Alapító Okirat szerint az AKI felelős a hivatalos statisztikák alapján előálló Agrár Statisztikai Információs Rendszer (továbbiakban: ASIR), a Tesztüzemi Rendszer (továbbiakban: FADN; Farm Accountancy Data Network), valamint a Piaci Árinformációs Rendszer (továbbiakban: PÁIR) üzemeltetésért.

Az 1998 óta működő Piaci Árinformációs Rendszer (PÁIR) tevékenységének célja az uniós piacsabályozással kapcsolatos kötelező adatszolgáltatás ellátása az Európai Bizottság Mezőgazdasági Főigazgatósága (DG Agri) felé, illetve a belföldi szakmai és piaci szervezetek objektív és naprakész tájékoztatása. Az Európai Bizottság a mezőgazdasági termékek piacának figyelemmel kíséréséhez, elemzéséhez és kezeléséhez, valamint az 1308/213/EU rendelet alkalmazásához használja az árinformációkat.

A PÁIR működését a Bizottság (EU) 2017/1185, 2017/1184, 2017/1182, 2017/1183 végrehajtási rendeletei, továbbá a Bizottság 543/2011/EU végrehajtási rendelete és a Bizottság (EU) 2017/891 felhatalmazáson alapuló rendelete, valamint a 127/2013 VM rendelet határozzák meg.

A PÁIR kétfunkciós rendszere a megfigyelésbe vont termékpályákra vonatkozóan az egyes vertikumokban előállításra és eladásra kerülő termékek árát figyeli meg. Az adatszolgáltatói kör zömét az élelmiszer-ipari feldolgozók és a kereskedő szervezetek teszik ki a rendszerben, néhány termékpálya esetén a felsorolt szervezetek kiegészülnek az alapanyag előállító szektor szereplőivel is. A PÁIR napi, heti és havi gyakorisággal gyűjti az információkat. A megfigyelt termékpályák: gabona, olajnövény, cukor, dohány, zöldség, gyümölcs, bor, tej és tejtermék, baromfi és tojás, hús. A PÁIR az egyes termékpályákon reprezentatív árfigyelést végez az uniós jogszabályokban előírt és pontosan meghatározott minőségi kategóriákra, méretre, kiserelésre vonatkozóan.

A kétfunkciós rendszerben a feldolgozott árinformációk terjesztésének két alapvető iránya van: az uniós rendeletekben meghatározott minőségben és gyakorisággal a DG Agrinak, illetve a belföldi felhasználóknak.

A magyar tesztüzemi rendszer (FADN) a mezőgazdasági üzemek pénzügyi-, vagyoni helyzetét felmérő európai uniós reprezentatív információs rendszer része. A rendszer azzal a céllal jött létre 1997-ben, hogy egyidejűleg szolgálja a hazai információ-szükséglet kielégítését, illetve az Európai Bizottság – 1965 óta működő – FADN-rendszeréhez történő kapcsolódást. Működését a Tanács 1217/2009/EK rendelete szabályozza. Az uniós rendelettel összhangban a hazai megvalósítást a 127/2013. (XII. 18.) VM rendelet szabályozza, amely többek között a tesztüzemi rendszer Irányító Bizottságának összetételét írja elő.

Az európai uniós szabályozás miatt a PÁIR és az FADN nem a hivatalos statisztika része, így az akkreditációs eljárás, a Nemzeti Statisztika Gyakorlati Kódexe elveinek való megfelelés vizsgálata ezekre az információs rendszerekre nem terjedt ki.

Az AKI a hivatalos statisztikai adatokat az Országos Statisztikai Adatfelvételi Program (a továbbiakban: OSAP) alapján gyűjti, és ezekből épül fel az Agrárstatisztikai Információs

Rendszer (ASIR). Az intézmény a jelentés elkészítésekor aktuális 2018. évi OSAP alapján az alábbi adatgyűjtések, adatátvételek végrehajtásáért felelős az agráriumra, azon belül a mezőgazdasági termelésre, a mezőgazdasági inputellátásra, az inputanyagok értékesítésére, az akvakultúrára, az élelmiszeriparra, az agrárium beruházásaira és pénzügyi adataira, valamint a mezőgazdasági biztosítókra vonatkozó egyes részterületeket illetően, a következő nyilvántartási számok szerint:

1237. számú adatgyűjtés: „A mezőgazdasági beruházások”;

1249. számú adatgyűjtés: „Lehalászás”;

1253. számú adatátvétel: „Tájékoztató jelentések”;

1269. számú adatgyűjtés: „Termelőeszközök árjelentése”;

1270. számú adatgyűjtés: „A mezőgazdasági gépek forgalma”;

1271. számú adatgyűjtés: „Növényvédő szerek értékesítése”;

1280. számú adatgyűjtés: „Vágóhidak élőállat vágása”;

1282. számú adatgyűjtés: „Műtrágya értékesítés”;

2202. számú adatgyűjtés: „Dísznövénytermesztés”;

2203. számú adatgyűjtés: „Gyógynövény felvásárlás”;

2335. számú adatgyűjtés: „Az élelmiszeripari beruházások és pénzügyi mutatók alakulása”;

2336. számú adatgyűjtés: „Öntözés”;

2385. számú adatgyűjtés: „Élelmiszeripari kapacitás felmérés”;

2386. számú adatgyűjtés: „Vetőmag forgalmazás”;

2387. számú adatgyűjtés: „Takarmánygyártás”;

2416. számú adatgyűjtés: „Mezőgazdasági biztosítások”;

2436. számú adatgyűjtés: „Erőművek, fűtőművek szilárd biomassza felhasználása”.

Az egyes adatgyűjtések és adatátvételek részletes leíró adatai megtalálhatóak a KSH honlapján.

Az AKI az OSAP-ban elrendelt adatfelvételekkel kapcsolatos hivatalos statisztikai tevékenységet kizárólag önmaga, más intézmények bevonása nélkül hajtja végre.

Az AKI SZMSZ-e szerint a hivatalos statisztikai tevékenységgel összefüggő feladatellátás egy konkrét szervezeti egységhez – Agrárstatisztikai Információs Osztályhoz – rendeltlen jelenik meg. Az AKI rendelkezik a hivatalos statisztika előállításáért felelős szervezeti egységgel, vezetővel. SZMSZ szerint az intézményen belül az Információs Rendszerek Igazgatóságán belül található Agrárstatisztikai Információs Osztály felel az OSAP fejlesztésével kapcsolatos tárcafeladatok ellátásáért, valamint összegyűjti, feldolgozza és közreadja az agrárágazatokat érintő információkat. A hivatalos statisztikáért az osztály vezetője felelős.

A hivatalos statisztikai tevékenységet összesen 15 különböző dokumentum szabályozza. A dokumentumok között vannak politikák, amelyekben elsősorban a felhasználók számára deklarálják az intézmény vonatkozó tevékenységének főbb elveit. (Statisztikai minőségpolitika, Statisztikai revíziós politika, Tájékoztatási és archivációs politika.)

A hivatalos statisztika tervezésével, végrehajtásával és fejlesztésével kapcsolatos feladatokat eljárás formájában szabályozzák. Az eljárások egyrészről kiterjednek az adatelőállítási folyamatra, úgymint:

- Statisztikai felhasználói igényfelmérés eljárása,
- Statisztikai mintavételi eljárás,
- Statisztikai adatgyűjtés eljárás,
- Statisztikai szankcionálási eljárás,
- Statisztikai tesztelési eljárás,
- Statisztikai ellenőrzési és becslési eljárás,
- Statisztikai minőség felülvizsgálati eljárás,
- Statisztikai ellenőrzés nyomvonal.

Másrészről a hivatalos statisztikákból előálló adatok közzétételére, dokumentálására és a felhasználók elégedettségvizsgálatára az alábbiak szerint:

- Statisztikai adathozzáférési szabályzat,
- Statisztikai metaadatbázis eljárás,
- Statisztikai információs szolgálat eljárásrendje,
- Statisztikai elégedettség felmérés eljárás.

Az AKI rendelkezik saját elektronikus adatgyűjtő rendszerrel, Agrárstatisztikai Információs Rendszer (ASIR) néven. Az ASIR rendszer egy komplex rendszer, mely egyben biztosítja az elektronikus adatgyűjtés lehetőségét, annak menedzsmentjét, valamint a beküldött adatok előkészítését, feldolgozását és közzétételét is támogatja. Az ASIR-t az AKI külső fejlesztők bevonásával fejlesztette. Az intézmény feladatain túl az Agrárminisztérium hivatalos statisztikai adatgyűjtéseinek egy része is ebben a rendszerben valósul meg.

A hivatalos statisztikai tevékenység eredményeként előálló statisztikai adatokat az AKI minden felelősségi körébe tartozó szakstatisztikára vonatkozóan közzéteszi. A szervezet rendelkezik önálló statisztikai aloldallal, ami az intézmény honlapján az Információs Rendszerek menüben belül az Agrárstatisztikai Információs Rendszer (ASIR) menüpontban érhető el. A statisztikai aloldalon mind az adatszolgáltatók, mind a felhasználók számára fontos információk találhatóak. Az adatszolgáltatók az aloldalon belül megtalálják a statisztikai felvételekhez tartozó jelentő lapokat, valamint az ASIR adatgyűjtő rendszert, melyen keresztül elektronikusan teljesíthetik az adatszolgáltatást. A közzététel során a Lekérdezhető adatok menüben statikus táblákat tudnak a felhasználók előállítani, de ezen túl szinte minden esetben megjelentetnek az adott témában kiadványt is.

A felhasználók számára a statisztikai aloldalon az adatokon túl elérhető az intézmény Tájékoztatói naptára, valamint az adatok megértését támogató metaadatok és minőségjelentések. Az AKI az adathozzáférés lehetőségeiről tájékoztatja a felhasználókat, azonban a vonatkozó szabályzat jelenleg közvetlenül nem érhető el a statisztikai aloldalon. A kutatási célra történő mikroadat-hozzáférés az AKI-ban biztosított, azonban a gyakorlatban még nem történt kutatószoba igény kielégítés.

Az AKI a hivatalos statisztikai tevékenységéhez kapcsolódóan nem teljesít nemzetközi adatszolgáltatást.

5. Értékelő rész a Nemzeti Statisztika Gyakorlati Kódexében foglalt elvek teljesítéséről

1. Szakmai függetlenség

Az AKI az agrárpolitikáért felelős miniszter irányítása alá tartozó központi költségvetési szerv, amely országos hatáskörrel rendelkezik. Az intézmény hivatalos statisztikai tevékenységét az SZMSZ szerint önállóan, a Hivatalos Statisztikai Szolgálat tagjaként látja el. Ugyanakkor az AKI Alapító Okiratában az alaptevékenységei között szereplő „Az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Programmal kapcsolatos tárcafeladatok ellátása” megfogalmazás arra utal, hogy az Agrárminisztérium OSAP-hoz kapcsolódó feladatiban vesz részt, lát el feladatokat. A Kódexnek való megfelelés érdekében az Alapító Okirat vonatkozó részét pontosítani kell.

Az AKI gyakorlati működése során biztosított a szakmailag független feladatellátás a hivatalos statisztikai tevékenység vonatkozásában. A hivatalos statisztikai tevékenység konkrét szervezeti egységhez rendeltlen valósul meg, elkülönülten más szervezeti egységek által ellátott adatgyűjtési tevékenységtől.

Az Szervezeti és Működési Szabályzat (a továbbiakban: SZMSZ) szerint a hivatalos statisztikai tevékenységgel összefüggő feladatellátás egy konkrét szervezeti egységhez – az Agrárstatisztikai Információs Osztályhoz – rendeltlen jelenik meg. A mindennapi működés során az elkülönített szervezeti egység vezetője a tényleges szakmai irányítója a tevékenység ellátásának.

A Statisztikai adathozzáférési szabályzat tartalmaz a statisztikai tevékenység függetlenségére vonatkozó szabályokat, azonban ezek a függetlenségnek a szervezeti és személyi kereteit határozzák meg. A vizsgált dokumentumok alapján az Akkreditációs Bizottság megállapította, hogy az AKI-n belül a függetlenség dokumentálása nem megfelelő, a működés során a függetlenséget biztosító garanciális elemek nem kerültek rögzítésre.

Erre tekintettel Akkreditációs Bizottság indokoltnak látja a gyakorlatban megvalósuló függetlenségi kritériumok megfelelő szabályozási szinten történő rögzítését annak érdekében, hogy a szakmai és szervezeti függetlenség kétséget kizáróan deklarált legyen.

Az Akkreditációs Bizottság értékelése szerint az AKI a függetlenség elvében támasztott elvárásokat tekintve részben megfelel.

1.1. Hivatalos statisztikát olyan szervezetek vagy szervezeti egységek állítanak elő, melyek hivatalos statisztikai tevékenysége független bármely politikai–szakpolitikai irányítási szervezettől vagy szervezeti egységtől, valamint a magánszektor szereplőitől.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak részben megfelel.

Az AKI jogállását a Földművelésügyi Minisztérium által kiadott IfPF/12/1/2015. számú „Az Agrárgazdasági Kutató Intézet módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt Alapító Okirata” határozza meg. Az AKI az agrárpolitikáért felelős miniszter irányítása alá tartozó központi költségvetési szerv, amely országos hatáskörrel rendelkezik.

Az AKI-nál dolgozók jogviszonyára a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény, továbbá a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény rendelkezéseit alkalmazzák.

Az intézmény hivatalos statisztikai tevékenységét az SZMSZ szerint önállóan, a Hivatalos Statisztikai Szolgálat tagjaként látja el. Ugyanakkor az AKI Alapító Okiratában az alaptevékenységei között szereplő „Az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Programmal kapcsolatos tárcafeladatok ellátása” megfogalmazás arra utal, hogy az Agrárminisztérium OSAP-hoz kapcsolódó feladatban vesz részt, lát el feladatokat. A Kódexnek való megfelelés érdekében az Alapító Okirat vonatkozó részét pontosítani kell.

Az AKI 736/1/2017. számú Szervezeti és Működési Szabályzata alapján az Intézet közfeladatként ellátott alaptevékenységeit az FM (AM) irányításával és felügyeletével, más minisztériumokkal és kormányzati szervekkel együttműködve, statisztikai feladatait a Hivatalos Statisztikai Szolgálat részeként látja el. Az SZMSZ szerint a hivatalos statisztikai tevékenységgel összefüggő feladatellátás egy konkrét szervezeti egységhez – az Agrárstatisztikai Információs Osztályhoz – rendeltlen jelenik meg. Az AKI Statisztikai minőségpolitikájában és Statisztikai adathozzáférési szabályzatában rögzítésre került ugyan a függetlenség, azonban az SZMSZ-ben rögzített szervezetszabályozási eszközök között ezt a fajta dokumentációt nem lehet beazonosítani.

Az AKI részéről benyújtott dokumentációkat áttekintve a Bizottság megállapította, hogy a szervezet függetlensége kifejezetten nem deklarált, ugyanis az SZMSZ-ben az I. fejezet és az 5.3. alfejezet kizárólag azt rögzíti, hogy az AKI a statisztikai feladatokat a HSSZ tagjaként látja el.

A munkaköri leírások áttekintése során a Bizottság megállapította, hogy azok általános jelleggel, az ASIR rendszerhasználatot rögzítik, azonban a hivatalos statisztikai feladat ellátásának kifejezett nevesítése nem történt meg.

Az egyes vezetői szerepkörök vonatkozásában elmondták, hogy az Agrárstatisztikai Információs Osztály vezetője folyamatosan egyeztet vezetőivel az egyes feladatellátások kereteinek megteremtése és biztosítása érdekében, azonban a hivatalos statisztikai feladatok vonatkozásában a szakmai feladatellátást a felettes vezetők nem befolyásolják.

Az Akkreditációs Bizottság helyszíni vizsgálta során elhangzott továbbá, hogy az Agrárminisztérium részéről felmerülő új adatigények elsőbbséget élveznek.

Az Akkreditációs Bizottság összességében megállapította, hogy a szervezeti függetlenség a gyakorlati működés során biztosított – feladatmegosztás, a vezetői szerepkörök elhatároltsága egyértelmű –, azonban ennek szabályozása és dokumentáltsága nem megfelelő.

1.2. A hivatalos statisztikáért felelős vezető szakmai döntéseinek függetlenségét a szervezet biztosítja.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak részben megfelel.

Az AKI-n belül az Agrárstatisztikai Információs Osztály vezetője a kizárólagos szakmai utasítást adó felelős vezető a hivatalos statisztikai feladatellátás során. Az AKI főigazgatójával és az Információs Rendszerek Igazgatóság vezetőjével a konzultációk, vezetői értekezletek útján történnek, amelyekről emlékeztető készül. A konzultáció, egyeztetés azonban nem érinti a szakmai kérdéseket, kizárólag a feladatellátáshoz kapcsolódó keretek biztosítása merül fel.

Az Akkreditációs Bizottság megállapította, hogy a statisztikai kérdésekkel kapcsolatos döntési, ellenőrzési funkciók az elkülönített szervezeti egység szakmai vezetője révén a gyakorlatban teljes mértékben megvalósulnak, ugyanakkor azokat kizárólag a Statisztikai minőségpolitikában és a Statisztikai adatahozzáférési szabályzatban rögzítették, és a munkaköri leírások kifejezetten nem tartalmazzák a hivatalos statisztikai tevékenység ellátásával kapcsolatos működési garanciákat.

A Bizottság javasolja, hogy az AKI Agrárstatisztikai Információs Osztálya vezetőjének hivatalos statisztikai tevékenységgel kapcsolatos, szakmailag független szerepkörét rögzítsék.

1.3 A hivatalos statisztikai feladatot ellátó (a funkcióért felelős) személyek a hivatalos statisztikák fejlesztése, előállítása és közzététele szempontjából függetlenek.

Értékelés: Az ismérvek elvárásainak részben megfelel.

Az Akkreditációs Bizottság megállapította, hogy gyakorlati működés során a hivatalos statisztikai feladatot ellátó (a funkcióért felelős) személyek a hivatalos statisztikák fejlesztése, előállítása és közzététele szempontjából függetlenek.

A Bizottság megállapította, hogy az Agrárstatisztikai Információs Osztály vezetője az AKI főigazgatójától és az Információs Rendszerek Igazgatóság vezetőjétől függetlenül hozza meg szakmai döntéseit és utasítja a feladatellátásban részt vevő munkatársakat.

A felettes vezetők nem befolyásolják a hivatalos statisztikai tevékenységre vonatkozó döntéshozatalt, előzetes jóváhagyás nem szükséges sem az alkalmazott módszerek, sem a közzététel vonatkozásában. Az Információs Rendszerek Igazgatóság vezetőjének véleményezése a kiadványok kapcsán kizárólag formai szempontokra terjed ki, tartalmat érintő módosítási javaslatot nem tesz.

A statisztikai tevékenység és a hozzá kapcsolódó fejlesztési igények kezelése az AKI-n belül prioritást élvez, azonban ez nincs dokumentumban rögzítve.

Az Akkreditációs Bizottság összességében megállapította, hogy a személyi függetlenség a gyakorlatban teljes mértékben megvalósul, azonban az erre vonatkozó dokumentumokban az irányadó szabályozás nem lelhető fel.

Az Akkreditációs Bizottság az AKI SZMSZ-ében rögzített szabályozó eszközök alapján és a helyszíni vizsgálat során elmondottakra tekintettel megállapította, hogy a „Statisztikai minőségpolitika”, a „Statisztikai tájékoztatási és archivációs politika” az AKI működésére vonatkozó elveket fogalmaz meg, amelyek azonban nem minősülnek a szervezet vonatkozásában szabályozó eszközöknek. Az SZMSZ 2.3. rögzíti az intézeti működést meghatározó dokumentumokra vonatkozó szabályokat, amely szerint intézeti szabályzat, közalkalmazotti szabályzat, utasítás és ügyrend tartozik ebbe a körbe. Az ún. „politikákban” meghatározott működési elvek gyakorlati átültetése, számon kérhetősége érdekében szükség van ezen dokumentumoknak az SZMSZ-ben meghatározott szabályozó eszközök szerinti módosítására.

2. Pártatlanság, objektivitás

Az AKI a hivatalos statisztikai tevékenysége keretében kezelt adatokból előállított eredményeket a honlapján közzéteszi, és a felhasználók számára megkülönböztetésmentesen biztosítja.

Az AKI a Statisztikai adathozzáférési szabályzatban meghatározottak szerint teljesíti az egyedi adatkéréseket. A szabályzat a felhasználók által is elérhető a szervezet honlapján.

Az Akkreditációs Bizottság helyszíni látogatása során is kétséget kizáróan meggyőződött arról, hogy a mindennapi munka során a szakmai szempontok határozzák meg a statisztika előállításával, közzétételével kapcsolatos döntéseket.

Tekintettel arra, hogy a hivatalos statisztikai tevékenység keretébe tartozó adatok publikálása nem teljes mértékben különül el az egyéb adatközlésektől, az Akkreditációs Bizottság javasolja az AKI-nak a hangsúlyosabb megkülönböztető jelölés használatát, vagy jobb elkülönítést a szervezet honlapján.

Az Akkreditációs Bizottság értékelése szerint az AKI a pártatlanság és az objektivitás elvében támasztott elvárásokat tekintve részben megfelel.

2.1 A hivatalos statisztikákhoz történő egyidejű hozzáférés biztosított és megkülönböztetéstől mentes. Az előzetes hozzáférés esetei szabályozottak.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel,

Az AKI rendelkezik önálló statisztikai aloddallal, melyen elérhetővé teszi az általa előállított hivatalos statisztikai adatokat a felhasználók számára, emellett igény szerint eseti adatkiadásokat is teljesít külön szabályzat alapján.

Az AKI rendelkezik a tájékoztatás elveit lefektető politikával, amely a honlapján elérhető, valamint szintén nyilvános Tájékoztatási naptárral, amely tartalmazza az adatközlések tervezett időpontjait. Az AKI Kutatószoba útján biztosítja az egyedi, kutatói igények kielégítését.

Az előzetes hozzáférés házon belül sem lehetséges, kizárólag a publikálást követően férhetnek hozzá az intézeti munkatársak is az adatokhoz.

Az adatokhoz való hozzáférésről az AKI a Statisztikai adathozzáférési szabályzat útján rendelkezik. Az AKI Statisztikai tájékoztatási és archivációs politikájában rögzíti a tájékoztatásra vonatkozó fő elveket.

Az Akkreditációs Bizottság összességében megállapította, hogy az AKI a hivatalos statisztikákhoz történő hozzáférést egyidejűleg és megkülönböztetés-mentesen biztosítja.

Az AKI az előállított statisztikai adatokat és közleményeket mindenki számára azonos időben és megkülönböztetéstől mentesen hozzáférhetővé teszi. Az eseti adatigények kielégítése a Statisztikai adathozzáférési szabályzatban foglaltak szerint történik.

2.2 A hozzáférhetőség szabályozása nyilvános.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel.

Az Akkreditációs Bizottság megállapította, hogy az AKI-nál a statisztikai adatokhoz történő hozzáférés szabályozott, a Statisztikai adathozzáférési szabályzat a felhasználók számára a honlapon nyilvánosan hozzáférhető. Ugyanakkor a szabályzat az intézeti belső szabályzatok között érhető csak el, a statisztikai aloldalról nem mutat közvetlen link a dokumentumhoz.

Az Akkreditációs Bizottság a Statisztikai adathozzáférési szabályzat rendelkezéseit áttekintve javasolja az AKI részére a szabályzat kiegészítést annak érdekében, hogy a kutatószobai hozzáférési igények elbírálásánál a gyakorlatban alkalmazott, a szabályzatban megfogalmazott „objektív mérlegelési szempontok” kerüljenek rögzítésre, azok a felhasználók számára előzetesen is megismerhetőek legyenek. Emellett az eseti adatigények elutasításának részletes szabályait is rögzítsék.

Az AKI a honlapon közzétett Tájékoztatósi naptárral is rendelkezik.

2.3 A publikált adatok körét, a statisztikai adatelőállítás folyamatát és az adatok közzétételi módját kizárólag szakmai döntések határozzák meg; a statisztikai közlemények kizárólag szakmailag, módszertanilag megalapozott kijelentéseket tartalmaznak.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel.

Az Akkreditációs Bizottság megállapította, hogy az AKI az általa kezelt statisztikák esetén a vonatkozó jogszabályi előírásokat betartja.

A nemzetközi és a hazai módszertanokat folyamatosan nyomon követik és alkalmazzák, a szakmai követelményeket tartalmazó eljárások elérhetőek a statisztikai adatelőállítási folyamatban részt vevők számára, akik ezt alkalmazzák is.

A dokumentációk a következők:

Statisztikai adatgyűjtési eljárás, Statisztikai mintavételi eljárás, Statisztikai tesztelési eljárásrend, Statisztikai ellenőrzési és becslési eljárás, Statisztikai metaadatbázis készítésének és frissítésének eljárása, Statisztikai minőség-felülvizsgálati eljárás.

A revíziós eljárás is leszabályozott.

Az Akkreditációs Bizottság a dokumentációkat áttekintve javasolja az AKI részére a szabályozási eszközök SZMSZ-ben meghatározott szervezetszabályozó eszközként történő kiadását.

Az Akkreditációs Bizottság az önértékelő kérdőív és a helyszíni vizsgálat alapján megállapította, hogy a statisztikai adatokra vonatkozó követelmények és a szakmai szempontok maradéktalanul érvényesülnek.

2.4 A hivatalos statisztikai közlemények tartalma és megjelenítése elválik az intézmény egyéb közfeladataitól és azok ellátása során tett nyilatkozataitól, intézkedéseitől.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak részben megfelel.

Az AKI hivatalos statisztikai tevékenységével összefüggő publikációi a <https://www.aki.gov.hu/kiadvanytipusok> honlapon jelennek meg, azonban a többi statisztikai publikációval együtt.

Az Akkreditációs Bizottság megállapította, hogy a statisztikai kiadványok a honlapon tematikusan kerülnek elkülönítésre, ugyanakkor a hivatalos statisztikai tevékenységgel összefüggő publikációk nem különülnek el, hanem a statisztikai kiadványok sorában találhatóak meg.

A honlapon az ASIR rendszer vonatkozásában áll rendelkezésre külön menüpont, ami statisztikai aloldalnak tekinthető. Ez az elnevezés nem jelöli egyértelműen a hivatalos statisztikai tevékenység elkülönítését, ugyanakkor – az akkreditációs eljárás során megállapítottak szerint – a felhasználók számára jelzi az elkülönülést.

Az Akkreditációs Bizottság a hivatalos statisztikai adatközlések teljes elkülönítését javasolja az AKI honlapján.

3. Felhasználó-központúság

Az AKI-ban a felhasználói igények megismerése rendszeres, szisztematikus, több információs csatornán keresztül történik. Az intézmény számos megközelítésben osztályozza felhasználóit, melyek között a közsféra, a tudományos élet szereplői mellett piaci szereplők, külső és belső felhasználók egyaránt jelen vannak. A felhasználói elégedettségmérés eljárásrendben rögzített szabályok szerint zajlik, az igényfelmérés célkitűzéseit alapelvekben rögzítik, a felmérés információit értékelik, és meghatározott eljárásrend biztosítja az eredmények hasznosulását, visszacsatolását az OSAP tervezési szakaszba. Valamennyi felhasználói megkeresést dokumentálnak, azok teljesítését nyomon követik. Felhasználói igényeit térítéses és ingyenes formában egyaránt teljesítik, melynek szabályait rögzítették a Statisztikai adathozzáférési szabályzatban.

A felhasználói elégedettségmérés fontosabb eredményeit mindenki számára elérhetővé teszik a honlapon a metaadatok közzé beépítve.

Az Akkreditációs Bizottság értékelése szerint az AKI a felhasználó-központúság elvében támasztott elvárásokat tekintve teljes mértékben megfelel.

3.1 A statisztikai szervezetek törekednek a felhasználók és igényeik megismerésére, dokumentálására.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel

Az AKI-ban a felhasználói igények megismerése rendszeres és szisztematikus.

Az EKOP 1.217/A-2012-2012-0001 projekt keretében a mezőgazdasági termelők kör adathoz és információigényét térképezték fel 244 adatfelhasználó megkérdezésével, az intézet Piaci Árinformációs Rendszerét (PÁIR), illetve Agrárstatisztikai Információs Rendszerét (ASIR) alapul véve 2013-ban. A bázis évet követően indikátorrendszeren keresztül évente követik nyomon a felhasználói igények alakulását, mintegy 50 belső felhasználó és 400 adatszolgáltató megkérdezésével. A projekt kifutása ideje 5 év.

Ezzel párhuzamosan évente végeznek felhasználói elégedettségmérést (az előbbiektől eltérő további 100–150 adatszolgáltató és 20–30 adatfelhasználó kikérdezésével), melynek eredményeit összekötik az EKOP projekt keretén belül zajló elégedettségi felméréssel. Az előbbi összekapcsolásból adódik, hogy a felhasználói elégedettségmérés keretein belül jelennek meg az adatszolgáltatók adatszolgáltatással kapcsolatos véleményének kutatása is.

A felhasználói igények felmérésével kapcsolatos eljárásrendet a Statisztikai felhasználói és belső elégedettségmérés, a felmérés alapelveit, célkitűzéseit a Statisztikai felhasználói igényfelmérés illetve az Intézeti disszeminációs irányelvek tartalmazzák. Ugyanakkor a felhasználó elégedettségmérésre vonatkozó eljárásrend felülvizsgálatát javasoljuk, mivel azokban a különböző módszereket, azok értékelését, felhasználását is rögzíteni kell.

Az AKI által előállított hivatalos statisztikák felhasználói között ugyan különböző ismérvek szerint jól beazonosítható csoportok vannak. Az Agrárminisztérium az elsődleges felhasználó, hiszen eleve olyan OSAP felvételeket hajt végre az intézet, melyek viszonylag kis számú adatszolgáltató mellett egy-egy speciális téma vonatkozásában szolgáltatnak információkat (pl. dísznövénytermesztés, termelőeszközök árjelentése, gyógynövények felvásárlása). Ugyanakkor törekednek más felhasználói csoportok megismerésére és az azok igényei szerinti szolgáltatások nyújtására. Példaként az Agrárpiaci információk közlemény kifejezetten a kistermelők igényei szerint készült (kérdőíves igényfelmérés alapján). Kiemelt felhasználók között találjuk a Belügyminisztériumot, a Miniszterelnökséget, a Nemzeti Agrárkamarat, és fontos megemlíteni a Magyar

Tudományos Akadémiát, a Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központot, a KSH-t, az agrárpia szereplőket, a pénzintézeteket, a médiát.

Az információkéréseket rögzítik, ami szintén segíti a felmerülő igények strukturálását, illetve a főbb felhasználókkal történő rendszeres, már a tervezési szakasztól kezdődő egyeztetést.

Az intézet felhasználó-központúságát az Akkreditációs Bizottság számára a helyszíni egyeztetésén kérésünkre megjelent felhasználók (AM képviselője, gépkereskedő, belső kutató) egyértelműen megerősítették. A helyszíni megbeszélésen az intézet jelezte, céljai között szerepel különböző felhasználói csoportok beazonosításával, különböző tájékoztatási termékek elégedettségének felvételi tervek mentén történő mérése, az EKOP projekt lezárása után.

3.2 A felhasználók statisztikai termékekkel és szolgáltatásokkal való elégedettségét szisztematikusan és rendszeresen mérik, értékelik, az eredményeket kommunikálják, valamint felhasználják.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel

Az AKI statisztikáival kapcsolatban az elégedettségmérés 2013 óta rendszeres, éves gyakoriságú, amit további, egyes felhasználói csoportok igényeinek megismerésére irányuló ad-hoc felmérések egészítenek ki. Az elégedettségmérések módszertana rögzített, az EKOP projekt keretein kívüli felmérésé pl. arányskálán történő mérésen alapul, eredményei dokumentáltak.

A felmérés eredményeinek felhasználását szabályzat rögzíti (Statisztikai felhasználói és belső elégedettségmérés). A tapasztalatok beépülnek a következő évi OSAP tervezési szakaszba, és az eredmények nyomon követése is megtörténik. (Pl. OSAP1240 Árumérleg felvétel elhagyása felhasználói jelzésre, igényre történt.) A tervezett OSAP módosítási javaslatot a hivatalos statisztikáért felelős osztályvezető terjeszti írásban a főigazgató elé. Az új adatfelvételi igényeket az OSAP részeként hajtják végre.

Annak ellenére, hogy az elégedettségmérés eredményei alapvetően belső felhasználásra készülnek, az eredmények nyilvánosan is megjelennek (egy-egy OSAP-hoz kapcsolódóan az ún. metaadatbázis tartalmazza röviden a felhasználói elégedettségmérés információit, melyek nyilvánosak, a honlapon mindenki számára elérhetőek: <https://aki.gov.hu/cikk/meta-adatbazisok>).

Az Akkreditációs Bizottság javasolja, hogy az elégedettségmérés eredményei a statisztikai aloldalon külön blokkban is legyenek elérhetőek.

3.3 A statisztikai adatfelvételek tervezésénél figyelembe veszik a felhasználói igényeket.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel

Az AKI a különböző információs csatornák alkalmazása révén beazonosított felhasználói igényeket beépíti a következő évi OSAP tervezési szakaszba. A felmérések eredményeinek felhasználását szabályzat rögzíti (Statisztikai felhasználói és belső elégedettségmérés). A felmérések eredményei maximálisan hasznosulnak, és az eredmények nyomon követése is megtörténik.

Az OSAP tervezési szakaszban, de azt megelőzően is, konzultációkat folytatnak a legnagyobb felhasználókkal, és jegyzőkönyvben rögzítik az elvárásokat.

Az információkéréseket tárolják, ami szintén segíti a felmerülő igények strukturálását, illetve a főbb felhasználókkal történő rendszeres, már a tervezési szakasztól kezdődő egyeztetést.

3.4 A felhasználókkal való párbeszéd különböző kommunikációs csatornákon keresztül biztosított.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel

Az AKI-ban a felhasználókkal a kapcsolattartás több csatornán keresztül történik, melyek közül legkiterjedtebb az email. Ez az intézeti, illetve az információ-szolgálati tevékenységben résztvevők email címén keresztüli elérhetőségét jelenti. (A statisztikai jelentések és kiadványok elején megtalálható a szerző, a kiadó és a Publikációs csoport email címe.) Emellett telefonon, fórumokon, egyeztető szakmai megbeszéléseken, rendezvényeken, sajtón keresztül is történik kommunikáció, illetve áttételesen pl. a Nemzeti Agrárkamara kommunikációja révén is eljutnak az AKI hivatalos statisztikai tevékenységével kapcsolatos információk a felhasználókhoz.

A honlap látogatottságát folyamatosan mérik, az eredményeket értékelik, a fejlesztéseknél figyelembe veszik.

Önálló statisztikai információ-szolgálatot ugyan nem üzemeltetnek, azonban az információs szolgálati tevékenység szabályozott és dokumentált formában történik (Statisztikai információszolgálat eljárásrendje). Ebben két terület – a Publikációs csoport és az Agrárstatisztikai Információs osztály – munkatársai vesznek részt. A statisztikai eredmények magyarázatára vonatkozó megkereséseket az Agrárstatisztikai Információs Osztály vezetőjének tájékoztatásával az adott adatgyűjtés felelőse válaszolja meg. Minden megkeresésről kérnek írásos igényjelzést is, melyeket az AKI Intraneten működő feladatgyűjtő (belső REPO) felületén a nem munkatervi feladatok között rögzítenek.

Nyomon követik a megkereséseket, azok teljesítését, de nem adatbázis-alapú a beérkezett információk tárolása. Ugyanakkor az információszolgálati tevékenység

volumene nem igényli a kérések adatbázisban történő tárolását, azok a jelenlegi gyakorlat szerint is jól használhatóak.

4. Koordináció és együttműködés

Az AKI a statisztikai területen széleskörű együttműködést folytat a HSSz tagjaival, melyek közül a KSH-val és az Agrárminisztériummal való közös munka kiemelendő. Az együttműködések keretei szabályozottak, a vonatkozó együttműködési megállapodások részben elérhetőek az intézmény honlapján.

A nemzetközi szerepvállalása az AKI-nak a statisztikai területén is jelentős, jól lehet az Eurostat munkacsoportokban csak kis mértékben érintettek. A hivatalos statisztikához kapcsolódó nemzetközi megnyilvánulások során a KSH-val rendszeresen egyeztetnek, és közös álláspontot alakítanak ki.

Az AKI-nak nincs közvetlen nemzetközi adatkiadási kötelezettsége a hivatalos statisztikák vonatkozásában.

Az intézet munkatársai széles körben részt vesznek a különböző hazai és nemzetközi, agráriumhoz kapcsolódó képzéseken, tanfolyamokon, konferenciákon, ami biztosítja a szakmai tudás bővítését és megosztását a szervezeten belül.

Az Akkreditációs Bizottság a rendelkezésre álló dokumentumok, valamint a helyszíni látogatáson elhangzottak alapján megállapította, hogy az AKI a koordináció és együttműködés elvében foglalt elvárásoknak összességében megfelel.

4.1 A statisztikai szervezetek szorosan együttműködnek egymással.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel.

Az AKI a HSSz tagjaként aktív szerepet vállal a hivatalos statisztikához kapcsolódó együttműködésben. Az együttműködés részeként az intézmény a számára releváns Nemzeti Statisztikai Koordináció Testület munkabizottságaiban részt vesz, így a HSSz honlapjának elindítása, az Adatminőség fejlesztése a hivatalos statisztikában, az Adatszolgáltatói terhek csökkentése, az Akkreditációs eljárások előkészítése, a Közös architektúra-fejlesztés, a Kutatási célú adatkiadási gyakorlat összehangolása elnevezésű munkacsoportokba is delegáltak tagokat.

Az AKI igyekszik minden lehetőséget kihasználni a hivatalos statisztikák fejlesztése érdekében, így minden KSH által kezdeményezett fórumon, megbeszélésen részt vesz, és aktív párbeszédet folytat.

Az együttműködések közül kiemelendő a KSH-val közös munka, amit együttműködési megállapodás is rögzít. Az AKI az adatgyűjtések kialakításakor figyelembe veszi a KSH igényeit, és egyes adatgyűjtései eredményeit mikroadat szinten átadja a KSH-nak. Emellett a KSH-val való együttműködés kiterjed a Mezőgazdasági Számlarendszer (MSZR) készítésére, és a Gross Indigenous Production (GIP) számításban az AKI is részt vesz a vágóhídi vágás adatainak felhasználásával. Emellett közös statisztikai zsebkönyvet jelentet meg a két intézmény Agrárgazdasági Statisztikai Zsebkönyv elnevezéssel. Az együttműködési megállapodáson túl is rendszeresen szakmai egyeztetéseket folytat az AKI és a KSH az agráriumra vonatkozó statisztikákkal kapcsolatban.

A KSH és AKI között létrejött anonimizált mikroadat kiadásra vonatkozó szerződés (ikt.sz.:16/1/2016) keretében a KSH hivatalos statisztikai célra anonimizált mikroadat állomány formájában átadja az Általános Mezőgazdasági Összeírás adatait az AKI részére több OSAP-hoz (1237, 1253, 2336) kapcsolódó mintakiválasztáshoz, valamint az FADN mintájának kiválasztásához. Miután az FADN az Akkreditációs Bizottság álláspontja szerint nem minősül hivatalos statisztikának, a megállapodás keretében átadott adatokat erre a célra nem használhatja az AKI.

Az Akkreditációs Bizottság a Kódexnek való megfelelés érdekében javasolja, hogy olyan hatékony és a jogszabályi kereteknek megfelelő megoldást kell találni a Tesztüzemi Rendszer (FADN) mintájának és becslésének hivatalos statisztikán alapuló előállításához, ami továbbra is biztosítja az akadálytalan, magas minőségű adatok előállítását.

A két intézmény közötti együttműködés a nemzetközi feladatokra is kiterjed, melynek keretében az AKI több nemzetközi statisztikai vonatkozású projekteken vett részt (pl. Koszovó Twinning, GRANT keretében állati termékek validálásának módszertani kérdései).

A HSSz tagok közül kiemelkedő az AKI együttműködése az Agrárminisztériummal, aki egyben az intézet felett az irányítási jogokat gyakorolja. Az AKI legtöbb statisztikájának kezdeményezője és legfontosabb felhasználója a minisztérium. Emellett számos egyéb statisztikához kapcsolódó feladatban is együttműködnek (pl. Agrárjelentés elkészítése). Kiemelkedő példa a két intézmény közötti együttműködésre, hogy az AKI adatgyűjtő rendszerét, az ASIR-t, 2018 óta az Agrárminisztérium is használja a hivatalos statisztikai adatfelvételei egy részénél. A rendszer használatát együttműködési megállapodás szabályozza.

A Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (MEKH) kiemelendő a HSSz tagok közül, mellyel jelentős együttműködést alakított ki és együttműködési megállapodást is kötött az intézet. Az AKI kezdeményezésére indította el a MEKH az adminisztratív adatgyűjtést a mezőgazdasági eredetű biomassza energetikai hasznosítására vonatkozóan, illetve több adatgyűjtésük eredményeit is átveszi az intézmény.

Emellett a Belügyminisztériummal szintén van együttműködési megállapodása az intézménynek vízügyi adatok átvételére, illetve átadására vonatkozóan.

Az Akkreditációs Bizottság kiemelendőnek tartja az AKI statisztikai területen folytatott széleskörű és szoros együttműködési gyakorlatát a HSSz tagokkal, amely nagymértékben segíti a jó minőségű statisztikai adatok előállítását és a hatékonyság növelését.

4.2 A statisztikai szervezetek a Kódex alapelveinek betartása mellett koordinálják és felügyelik a hivatalos statisztikák fejlesztésében, előállításában, közzétételében érintett háttérintézményeik munkáját.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel,

A háttérintézményekkel kapcsolatos koordináció vizsgálata az Akkreditációs Bizottság álláspontja szerint nem releváns az AKI esetében, mivel nem rendelkezik a hivatalos statisztikák előállításában résztvevő háttérintézménnyel.

A belső koordináció csak a hivatalos statisztikai tevékenységet ellátó szervezeti egységhez kötötten értelmezhető az AKI esetében, mivel az Agrárstatisztikai Információs Osztály lát el csak hivatalos statisztikai feladatokat.

Emellett rendszeres az együttműködés olyan szervezeti egységekkel, amelyek szintén adatelőállító tevékenységet látnak el, továbbá az adatokat felhasználó kutatási osztályok között. Az egyeztetések vezetői értekezletek keretében valósulnak meg, de konkrét feladatellátás kapcsán szabadon kezdeményezhető megbeszélés.

4.3 A statisztikai szervezetek a korszerű statisztikai ismereteket, megszerzett tudásanyagot megosztják egymás között a szakmai fejlődés minél hatékonyabb elősegítése érdekében.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel.

Az Akkreditációs Bizottság vizsgálta során megállapította, hogy az AKI hivatalos statisztikai tevékenységet ellátó munkatársai éves képzési terv alapján vesznek részt képzéseken, továbbá ezen felül is, amennyiben lehetőség van rá. Az AKI munkatársai élnek a KSH Iskola képzési lehetőségeivel, amennyiben részvételük biztosított a KSH részéről. Gyakori, hogy egy-egy kolléga munkaköréhez tartozó, egyedileg felkutatott képzésen vesz részt.

A statisztikai feladatellátással érintett kollégák közül iskolarendszerű képzéseken, továbbá fokozatszerzés érdekében is végeznek tanulmányokat.

Az AKI munkatársai eseti jelleggel, a lehetőségekhez mérten részt vesznek az EUROSTAT által szervezett ESTP kurzusokon. A kollégák a megszerzett tapasztalatokat úti jelentés keretében megosztják egymás között. A képzési és kiutazási tervek szabályozott keretek között történnek, a képzési tervet a hivatalos statisztikai tevékenységgel foglalkozó kollégák esetén az Agrárstatisztikai Információs Osztály vezetője kezeli.

Az Akkreditációs Bizottság a helyszíni látogatás során meggyőződött arról, hogy a hivatalos statisztikai feladatokat ellátó AKI munkatársak részére szabályozott keretek között biztosított a korszerű és naprakész ismeretek elsajátítás és megosztása. Az egyéni képzési igények is támogatottak.

4.4 A statisztikai szervezetek összehangolt álláspontot képviselnek a nemzetközi szakmai kérdésekben.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel.

Az AKI szerepe nemzetközi statisztikai kérdésekben nem jelentős, mivel nincs közvetlen adatszolgáltatásuk sem az Eurostat felé. Az Eurostat munkacsoportjai közül a KSH-val közösen a mezőgazdasági számlák és árak valamint az állati termékek statisztika munkacsoport üléseken vesznek részt. Az üléseket megelőzően egyeztetnek a kialakítandó álláspontról. A mezőgazdaságot érintő egyéb nemzetközi kérdésekben az AKI érintettsége esetén a KSH előzetesen egyeztet az álláspont kialakítása során az AKI-val.

Kiemelendő még az AKI aktivitása nemzetközi szakmai segítségnyújtási projekteken (technical assistance), melyeknek gyakran van statisztikai vonatkozása. Ilyenekre volt példa Koszovóban, Moldovában, Törökországban, Azerbajdzsánban Twinning, EuropeAid, TAIEX vagy FAO projektek keretében való segítségnyújtás, melyeken több esetben is a KSH munkatársaival közösen vettek részt.

A KSH-val közös nemzetközi szerepvállalás témában kiemelendő még az állati termék statisztikák validálásának módszertani fejlesztésére irányuló Eurostat grant pályázat, melyben az AKI munkatársai is részt vettek.

Az Akkreditációs Bizottság álláspontja szerint a nemzetközi statisztikai kérdésekben a közös álláspont minden esetben biztosított, az AKI és a KSH közötti együttműködés ebben a tekintetben is megfelelően működik, melyet a KSH érintett szakterülete is megerősített.

4.5 A statisztikai szervezetek együttműködnek a nemzetközi adatátadások végrehajtása során.

Értékelés: Az ismerv elvárásai nem relevánsak.

Az AKI nem továbbít nemzetközi szervezeteknek hivatalos statisztikai adatokat, így a statisztikai szervezetek ilyen irányú együttműködése nem értékelhető.

5. Megfelelő szervezeti erőforrások és képességek

Az akkreditációs eljárás során az Akkreditációs Bizottság meggyőződött arról, hogy az AKI-n belül a hivatalos statisztikával összefüggő jelenlegi feladatok ellátásához az emberi erőforrás rendelkezésre áll, a pénzügyi forrásokat pedig biztosítja az intézet.

A hivatalos statisztikai tevékenységet végrehajtó munkatársak képzettsége és szakmai ismerete megfelelő a feladat ellátásához.

A pénzügyi források tekintetében a feladatok végrehajtásához szükséges keret rendelkezésre áll, azonban a fejlesztéseket az intézmény költségvetési forrásokból nem tudná végrehajtani, külső pályázati forrásokat kell felkutatni ahhoz, hogy a statisztikához szükséges informatikai fejlesztések megvalósulhassanak. Az elmúlt években az intézet ennek ellenére minden esetben biztosítani tudta a statisztika fejlesztéséhez szükséges beruházásokat.

Az akkreditációs eljárás során rendelkezésre álló információk alapján az Akkreditációs Bizottság értékelése szerint az AKI a megfelelő szervezeti erőforrások és képességek elvében foglalt ismérvek elvárásainak megfelel.

5.1 A statisztikai szervezetek számára biztosítottak a pénzügyi erőforrások ahhoz, hogy a hivatalos statisztikai tevékenység az elvárásoknak megfelelő szinten valósuljon meg.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak részben megfelel.

Az Akkreditációs Bizottság összességében megállapította, hogy a pénzügyi erőforrások részben biztosítottak, amely iteratív eljáráson keresztül valósul meg.

Az Akkreditációs Bizottság a helyszíni látogatás során megállapította, hogy a statisztikához kapcsolódó informatikai fejlesztések szempontjából is kiemelten fontos beruházásokra az AKI költségvetésében összesen 100 ezer Ft került rögzítésre, amely nem biztosítja a szükséges beruházások megvalósítását. Az AKI kiemelten fontos területnek tekinti az intézményen belül a statisztikai tevékenységet, így a szükséges beruházások minden esetben megvalósulnak, melyhez a pénzügyi forrást pályázati lehetőségek felkutatásával biztosítják. Azonban a statisztikai terület prioritása nincs dokumentáltan rögzítve. A statisztikai fejlesztési igényeket így projektek útján tudják megvalósítani.

Az Akkreditációs Bizottság kérdésére adott válasz alapján eddig nem volt kielégítő igényük.

Az Akkreditációs Bizottság a Kódexnek való jobb megfelelés érdekében javasolja, hogy a költségvetési tárgyalások során a hivatalos statisztikák előállításához, fejlesztéséhez szükséges előzetesen becsült pénzügyi források kiemelt hangsúlyt kapjanak, melyek nélkülözhetetlenek a magas minőségű statisztikai adatok előállításához.

5.2 A statisztikai szervezetek biztosítják a megfelelő tudással, képességekkel és készségekkel rendelkező, megfelelő létszámú emberi erőforrást.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel.

Az Akkreditációs Bizottság megállapította, hogy az AKI-n belül az Agrárstatisztikai Információs Osztály 9 fővel látja el a feladatokat, ami elegendő a feladatok ellátáshoz.

A hivatalos statisztikai feladatellátással kapcsolatos tevékenység elsőbbséget élvez a más típusú feladatokkal szemben, azonban ennek dokumentáltsága hiányzik.

A statisztikai tevékenységet végző munkatársak esetén a munkaköri leírásokban az ellátandó feladatok általánosan kerültek meghatározásra, és kizárólag az ASIR- rendszer használata kerül nevesítésre.

A 9 fő mindegyike szakmailag teljesen felkészült és alkalmas a feladatellátásra (1 fő középfokú, 8 fő felsőfokú végzettséggel rendelkeznek), a szükséges képességekkel és készségekkel rendelkeznek. Az Agrárstatisztikai Információs Osztályon a fluktuáció nem jellemző. Egy fő lépett ki a szervezetből, de helyén magasabban képzett és gyakorlottabb szakembert sikerült alkalmazniuk.

Az Akkreditációs Bizottság megállapította, hogy a Statisztikai erőforrás és helyettesítési terv, továbbá az Agrárstatisztikai Információs Osztály működésének stratégiai céljai és azok elérésének eszközeit leíró dokumentumok tartalmazznak olyan, a mindennapi működésre vonatkozó szabályozási elemeket, amelyek nem jelennek meg a feladatot ellátó munkatársak munkaköri leírásában.

5.3 A statisztikai szervezetek biztosítják munkatársaik számára a szakmai tudásuk és képességeik fejlesztéséhez szükséges képzést.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel.

Az Akkreditációs Bizottság megállapította, hogy az Agrárstatisztikai Információs Osztály osztályvezetője képzési terv alapján gondoskodik a feladatellátásban részt vevő kollégák

folyamatos képzéséről, és az intézmény támogatja az egyéni képzési kezdeményezéseket is.

A hivatalos statisztikai ismeretek, szakmai tudás bővítése, fejlesztése szempontjából az AKI kiemelten hasznosnak tartaná, ha a munkatársai részt vehetnének a KSH belső képzési rendszerében megvalósuló statisztikai képzéseken.

5.4 A statisztikai szervezetek biztosítják az infrastrukturális, ezen belül az infokommunikációs erőforrások megfelelő mennyiségét és minőségét.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel.

Az AKI-n belül az Agrárstatisztikai Információs Osztály részéről felmerülő, az ASIR rendszert érintő funkcionális továbbfejlesztések megvalósítását, az igények felmerülését és értékelését követően, az elmúlt 3 évben folyamatosan biztosították.

Az ASIR rendszer fejlesztése jelenleg is folyamatban van az AKI MAHOP DCF projektjének keretein belül. A folyamatos karbantartások, a munkaállomások cseréje szintén ütemezett módon valósulnak meg.

Az Akkreditációs Bizottság a helyszíni látogatása során megállapította, hogy az AKI a hivatalos statisztikai tevékenység ellátása vonatkozásában teljes körűen biztosítja a megfelelő infrastrukturális és infokommunikációs eszközök rendelkezésre állását és karbantartását. Ezáltal a napi, hatékony munkavégzés teljes mértékben támogatott.

5.5 A statisztikai szervezetek a hivatalos statisztikai tevékenység erőforrásait elkülönítetten jelenítik meg nyilvántartásaikban.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel.

Az AKI Gazdasági Igazgatósága az Agrárstatisztikai Információs Osztályra vonatkozóan elkülönítetten tartja nyilván a dolgozók HR adatait, az eszköz-nyilvántartásban az osztály által kezelt, leltározott eszközöket, továbbá a könyvelésben az osztályra vonatkozó dologi jellegű és személyi jellegű kiadásokat.

Az Akkreditációs Bizottság helyszíni látogatása keretében az AKI munkatársainak elmondása alapján megállapította, hogy a hivatalos statisztikai tevékenységhez szükséges erőforrásokra vonatkozó információk a fent leírt nyilvántartásokból arányosítás módszerével kinyerhetők. A hivatalos statisztikai tevékenység erőforrásait megfelelően dokumentáltan, elkülönítetten jelenítik meg nyilvántartásaikban.

6. Hatékony működés

Az AKI a hivatalos statisztikai tevékenysége során törekszik a hatékony működésre, figyelembe veszi az adatszolgáltatói terhek csökkentésének kívánalmát, valamint a másodlagos adatforrások statisztikai célú hasznosításának követelményét.

Szabályozási szinten a Statisztikai minőség felülvizsgálati eljárás rendelkezik az adatfelvételek minőségének értékeléséről. Az eljárásban előírt önértékelésnek része az adatszolgáltató terhek, valamint a lehetséges másodlagos adatforrások felhasználhatóságának értékelése. Az értékelés eredményét a tervezési folyamatba becsatolják. Ennek megfelelően az OSAP tervezésekor megvizsgálják, hogy az egyes adatgyűjtések részben, vagy egészben kiválthatóak-e másodlagos adatforrások használatával, melyre a gyakorlatban is volt példa az elmúlt időszakban. A HSSz tagokkal az egyeztetés folyamatos annak érdekében, hogy hasonló adatok gyűjtése esetén az adatfelvételeket egyszerűsítsék.

Az adatgyűjtések saját fejlesztésű elektronikus adatgyűjtő, adatelőkészítő, feldolgozó és publikációs rendszerben (ASIR) valósulnak meg, a papír alapú kérdőívek aránya elenyésző (adatszolgáltatói igény miatt létezik még ez a csatorna). A kérdőíveket rendszeresen tesztelik az adatszolgáltatók bevonásával.

Az AKI az adatszolgáltatókkal nagyon szoros együttműködést alakított ki, melynek eredményeként rendszeresen konzultálnak az adatgyűjtésekkel kapcsolatos szakmai kérdésekről.

Az Akkreditációs Bizottság megállapítása alapján az intézet a hatékony működés elvében foglalt elvárásoknak részben felel meg.

6.1 A statisztikai adatfelvételek tervezése során az adatszolgáltatói teher csökkentése, illetve a Hivatalos Statisztikai Szolgálat működési hatékonysága érdekében az adatforrások felmérése és a statisztikai adatfelvételek ezek alapján történő rendszeres felülvizsgálata a hivatalos statisztikai tevékenység integrált része.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak részben megfelel.

Az AKI a statisztikai adatfelvételeinek tervezésekor figyelemmel van az adatszolgáltatói terhekre, vizsgálja az adott témában rendelkezésre álló egyéb adatforrások felhasználhatóságát. Ugyanakkor az AKI nem rendelkezik az adatfelvételek tervezésére vonatkozó szabályozással, azonban a hatékony működés szempontjából legfontosabb elemek más eljárásrendekben megjelennek.

A Statisztikai minőség felülvizsgálati eljárás szerint minden adatfelvételre készül évente egy önértékelés a nemzetközi gyakorlatban is alkalmazott DESAP önértékelő kérdőív

felhasználásával. Az önértékelésnek része az adatszolgáltatói terhek értékelése, valamint a rendelkezésre álló más adatforrások statisztikai célú felhasználhatóságának az értékelése is. Emellett a Statisztikai felhasználói és belső elégedettség felmérési eljárás nemcsak a publikált adatok felhasználóinak elégedettség mérését szabályozza, hanem az adatszolgáltatók véleményének megismerésére vonatkozó szabályokat is magában foglalja. Az eljárás szerint a beérkezett kérdőívek feldolgozása után az adatszolgáltatói javaslatokat prioritizálják, és a következő évi OSAP tervezésénél, valamint az ASIR rendszer fejlesztésénél felhasználják.

A gyakorlatban az AKI minden esetben vizsgálja a rendelkezésre álló statisztikai és adminisztratív adatforrásokat, melynek eredményeként már váltottak ki adatgyűjtést másodlagos adatforrás felhasználásával (pl. növényvédő szerek értékesítése statisztika területén, biomasszára vonatkozó statisztika területén együttműködési megállapodás keretében vesznek át adatokat a MEKH-tól). Ennek érdekében együttműködési megállapodást kötöttek a NAV-val az adminisztratív adatok statisztikai célú átvételére és felhasználására, melynek tartalma a honlapon megismerhető.

A gyakorlatban az AKI az adatszolgáltatókkal szoros, közvetlen kapcsolatot alakít ki. Az adatszolgáltatókat számos formában bevonják a tervezési és értékelési folyamatba, így az adatszolgáltatói terhek figyelembe vétele a tervezés során biztosított. Az adatfelvételekhez kapcsolódó kérdőíveket rendszeresen tesztelik. Az adatszolgáltatói terhek mérését az ASIR rendszer lehetővé teszi, a kitöltési idők elérhetőek az intézmény számára. A gyakorlatban azonban a kitöltési időket az intézmény nem értékeli ki, így az adatok alapján intézkedések sem születhetnek.

Az Akkreditációs Bizottság javasolja, hogy a teljesebb körű megfelelés érdekében a kérdőívek kitöltési idejét rendszeresen és szisztematikusan elemezze az AKI, és az eredményeket csatolja be az adatfelvétel tervezési folyamatába.

6.2 A statisztikai szervezetek egyensúlyra törekednek az elérni kívánt minőség, a felhasználandó erőforrások mennyisége és az adatszolgáltatói terhek nagysága között.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel.

Az AKI a hivatalos statisztika előállításához szükséges felhasználható erőforrásokat az OSAP költségtervezés keretében tervezi meg. A Statisztikai erőforrás és helyettesítési terv című eljárásrend leírja a humánerőforrás tervezéséhez használandó eszközöket, mint feladat-felelősség mátrix, tevékenység-erőforrás mátrix, melyek segítségével az Agrárstatisztikai Információs Osztályon minden évben készül részletes erőforrásterv a hivatalos statisztikai tevékenységre. Ugyanakkor az eljárásrend nem szabályozza a tervek

elkészítésének gyakoriságát, felelősségi rendjét, és a visszamérésre vonatkozóan sem ad iránymutatást. Az erőforrástervek visszamérése, értékelése az Akkreditációs Bizottság megállapítása szerint a gyakorlatban sem történik meg.

A várható adatszolgáltatói terheket előzetesen nem tervezi az intézmény, a várható kitöltési időt előzetesen nem becsli. Ugyanakkor az ASIR rendszer segítségével a fent leírt módon az adatszolgáltatói terheket mérik, de az eredmények kiértékelése, tervezésbe való visszacsatolása már nem történik meg.

A hivatalos statisztikák minőségével kapcsolatos elvárások előzetes rögzítésére nincs szabályozás, a gyakorlatban az ASIR rendszerbe építve néhány minőségmutató tekintetében történik előzetes célérték rögzítés (pl. beérkezési arányok). A minőség utólagos értékelése azonban szabályozott az intézményben, és a vizsgálat alapján a gyakorlatban is megvalósul minden statisztika esetében.

A vizsgálat megállapította, hogy a statisztikai felvételek tervezése során az AKI figyelemmel van mind a költségek, mind a minőség, mind pedig az adatszolgáltatói terhekre, azonban a szabályozás, a tervezés során meghozott döntések háttere nem teljes körűen dokumentált.

Az Akkreditációs Bizottság megállapítása szerint ahhoz, hogy, az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfeleljen az AKI, a tervezés során tudatosabban kell eljárnia, a szükséges pénzügyi és humán erőforrásokat, várható adatszolgáltatói terheket, minőségi elvárásokat előzetesen meg kell terveznie, a tervezéshez és visszaméréshez megalapozottabb szakmai szempontokat, módszertant kell kialakítania, és rögzíteni szükséges azt is, mi alapján hoznak a döntéseket a tervezéskor.

6.3 A statisztikai szervezetek az alkalmazott IT eszközöket a lehetséges mértékben harmonizálják.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel.

Az AKI rendelkezik IT Stratégiával, melyben a statisztikához szükséges fejlesztések is megjelennek. A hivatalos statisztikai adatok gyűjtését, feldolgozását, publikálását az AKI az ASIR rendszerben valósítja meg. Az ASIR fejlesztésével kapcsolatos igényeket az Agrárstatisztikai Információs Osztály fogalmazza meg. Az intézményen belül az informatikai fejlesztések maximális harmonizálására, az IT megoldások hatékony kihasználására törekszenek. Ennek érdekében a hivatalos statisztikai célokra fejlesztett ASIR és a Piaci Árinformációs Rendszer közös informatikai alapon nyugszik.

Az informatikai fejlesztések az AKI-ban minden esetben projektek keretében valósulnak meg. A fejlesztések során minden esetben készül részletes megvalósíthatósági tanulmány, melynek része a más szervezetek által használt megoldások vizsgálata. Az ASIR kialakításakor is vizsgálták a KSH ELEKTRA rendszerét, de akkor még az ELEKTRA külső használata nem volt megoldott, így saját fejlesztés mellett döntöttek, azonban a rendszer funkcióinak és megoldásainak kialakításakor az ELEKTRA-t, mint jó gyakorlatot vették alapul.

Az Akkreditációs Bizottság a vizsgálat során meggyőződött róla, hogy az IT területen a nemzetközi és hazai legjobb gyakorlatok figyelembe vételével, amennyiben lehetséges azok harmonizálásával valósítják meg a fejlesztéseket. A kifejlesztett rendszereket széles körben hasznosítják, melynek eredményeként az ASIR rendszert a HSSz tagjai közül az Agrárminisztérium is használja a statisztikai adatgyűjtései során.

6.4 A statisztikai szervezetek a szakmai és támogató tevékenységeket megfelelően dokumentálják és vezetői eszközökkel nyomon követik a transzparencia és vezetői döntéstámogatás érdekében.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel.

Az AKI hivatalos statisztikai tevékenységének ellenőrzésére vonatkozóan rendelkezik belső eljárásrenddel, a Statisztikai tevékenység ellenőrzési nyomvonal címmű dokumentumban kerültek rögzítésre a szabályok. Az eljárásrend az ESTFM szerint határozza meg a statisztikai felvételeknél a felelősségi köröket, megjelölve az elkészítésért, ellenőrzésért, ellenjegyzésért felelős személyeket. Emellett a Statisztikai adatgyűjtési eljárás rendelkezik részletesen a hivatalos statisztikát végzők feladatairól és felelőségeiről, kiemelten a hivatalos statisztikáért felelős Agrárstatisztikai Információs Osztály vezetőjének feladatiról.

A helyszíni vizsgálat során az Akkreditációs Bizottság meggyőződött róla, hogy a gyakorlatban a felelősségi körök minden résztvevő számára ismertek, és az előírásban leírtaknak megfelelően valósul meg a végrehajtás és az ellenőrzés. Az ellenőrzések dokumentációja azonban nem minden esetben teljes körű, így ezek bővítése szükséges.

A hivatalos statisztikáknál használt ASIR rendszer dokumentálja az adatgyűjtés és feldolgozás, közzététel minden lépését. Az ASIR-ban az ellenőrzési, jóváhagyási funkciók jogosultsághoz kötöttek és dokumentáltak. Papíralapú adatfelvételek esetében a beérkezett kérdőíveket az ASIR-on belül rögzítik, így a dokumentáció ebben az esetben is megtörténik.

Az AKI rendelkezik egy belső feladat menedzsment rendszerrel „Belső REPO” néven, amelyben minden egyes feladatot és annak eredményeként előálló terméket rögzítenek.

A rendszert nem kizárólagosan a hivatalos statisztika területén használják, hanem az AKI minden egyes tevékenységére. A rendszer használata szabályozott, és a támogató tevékenységek nyomon követését is biztosítja.

Az AKI vezetői értekezleteire vonatkozóan szintén létezik szabályzat. A hivatalos statisztikai terület az Információs Rendszerek Igazgatóság alá tartozik, így a statisztikáért felelős osztályvezető rendszeresen részt vesz az igazgatósági értekezleteken. A vezetői értekezleteken a statisztika rendszeresen napirenden van, ahol az osztályvezető beszámol a statisztikai tevékenységek előrehaladásáról, valamint az esetlegesen felmerült problémákról. A megbeszélésekről minden esetben készül emlékeztető. Emellett az Agrárminisztérium részére készülő éves beszámoló is tartalmazza a statisztikai tevékenység keretében elvégzett feladatokat.

7. Minőség iránti elkötelezettség

Az AKI elkötelezett a hivatalos statisztikák minőségének folyamatos fejlesztésében, melynek érdekében minőségügyi keretrendszert alakított ki. A felhasználók felé a minőség iránti elkötelezettségét, valamint a statisztikai adataikkal szemben támasztott követelményeket a Statisztikai minőségpolitikájában határozza meg, és teszi közzé a honlapján.

A minőségügyi keretrendszer egyes elemeinek működését, szabályozását a Statisztikai minőség felülvizsgálati eljárásban írja le az intézmény. A szabályozás elemei a következők:

- statisztikai minőség felülvizsgálati rendszer (önértékelés és belső audit folyamata),
- minőséggel kapcsolatos képzések,
- statisztikai termékek minőségbiztosítása, minőségjelentések készítése,
- eljárásrendek a statisztikai folyamatok minőségének ellenőrzésére,
- eljárás a statisztikai adatközlések elhagyására.

Emellett a felhasználók elégedettségmérésére külön eljárásrend az iránymutató.

A gyakorlatban a keretrendszer elemeit használják, az eljárásrendben előírt szabályok szerint. Ugyanakkor a minőségmenedzsment PDCA (tervezés-végrehajtás-ellenőrzés-intézkedés) cikluson belül a minőségi elvárások tervezése nem képezi részét sem az eljárásrendnek, sem pedig a gyakorlatnak. Jól lehet, mind a statisztikai adatok minőségével, mind pedig az adatelőállítási folyamattal kapcsolatban a gyakorlatban vannak elvárások, ezek dokumentáltsága esetleges.

A statisztikai adatok minőségével összefüggő legfontosabb információk a minőségjelentésekben megtalálhatóak, és ezek minden szakstatisztikára vonatkozóan elérhetőek a honlapon, a statisztikai aloldalon.

Az Akkreditációs Bizottság értékelése szerint az AKI a minőség iránti elkötelezettség elvében támasztott elvárásoknak megfelel.

7.1 A hivatalos statisztikai információk minőségmenedzsmentjét nyilvánosan hozzáférhető keretrendszer definiálja.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel.

Az AKI Statisztikai minőségpolitikája deklarálja az intézmény minőség iránti elkötelezettségét, valamint az alkalmazott minőség definíciót és összetevőit, ami elérhető a honlapon minden felhasználó számára.

Az AKI rendelkezik minőségügyi keretrendszerrel, melynek egyes elemeit a Statisztikai minőség felülvizsgálati eljárás szabályozza. A szabályzat definiálja a statisztikai termékek és folyamatok minőségbiztosításának elemeit, a statisztikai minőség felülvizsgálati rendszer elemeit, valamint a minőséggel kapcsolatos képzéseket. Emellett a felhasználói elégedettségmérés szabályairól külön eljárásrend rendelkezik.

A keretrendszer elemei közül az audit rendszer szabályozását javasoljuk felülvizsgálni, mivel az audit definíciója szerint egy olyan folyamat, melynek során előre meghatározott elvárásoknak való megfelelést kell ellenőrizni a rendelkezésre álló dokumentumok, tények alapján. Ezzel szemben az AKI audit eljárása egyfajta szakértői felülvizsgálatnak tekinthető, ahol az adott terület szakértői a saját szubjektív, előre nem definiált elvárásaik alapján értékelik az egyes adatfelvételeket. A jobb megfelelés érdekében az Akkreditációs Bizottság javasolja, hogy a Statisztikai felülvizsgálati eljárás auditra vonatkozó része egészüljön ki az audit elvárások meghatározásával.

A szabályozásnak megfelelően az AKI minden szakstatisztikájára vonatkozóan készít minőségjelentést és módszertani dokumentációt, melyeket a honlapon elérhetővé tesz a felhasználók számára.

Az Akkreditációs Bizottság a helyszíni vizsgálat során is meggyőződött arról, hogy a minőség iránti elkötelezettség dokumentáltan és a gyakorlatban is jelen van.

7.2 A hivatalos statisztikai információk minőségmenedzsmentjének megvalósulását megfelelő szervezeti, működési szabályok támogatják.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel.

Az AKI hivatalos statisztikára vonatkozó minőségmenedzsmenttel kapcsolatos felelősségi köröket egyrészt a Statisztikai minőség felülvizsgálati eljárás, másrészt a Statisztikai tevékenység ellenőrzési nyomvonal szabályozza.

A szabályozás és a gyakorlat szerint a hivatalos statisztika minőségéért az Agrárstatisztikai Információs Osztály vezetője felel. A statisztikai adatgyűjtések felelőseinek feladata az éves minőségjelentések elkészítése, a statisztikai adatfelvétel minőségértékelésére szolgáló DESAP önértékelő kérdőív kitöltése. A felelősségi körök az adatok megjelenése előtti jóváhagyási folyamatban is szabályozottak, melynek keretében a kiadvány elkészítésért felelős személy a kiadványtervezettel együtt a legfontosabb tárgyidőszaki minőségi információkat is csatolja a jóváhagyási kérelemhez, majd a hivatalos statisztikáért felelős osztályvezető dönt a kiadvány megjelentetéséről.

A minőségügyi keretrendszer szervezeti kérdései közül magáért a keretrendszer fejlesztésért felelős személy, szervezeti egység azonban nincs meghatározva.

Az Akkreditációs Bizottság az ismervnek való magasabb szintű megfelelés érdekében javasolja, hogy az AKI jelölje ki a hivatalos statisztikára vonatkozó minőségügyi keretrendszer fejlesztésért felelős személyt, és munkaköri leírásában ezt a feladatot rögzítse.

7.3 A statisztikai adatelőállítási folyamatok minőségére vonatkozó elvárásokat rendszeresen tervezik, a teljesülést mérik, értékelik, és a folyamatminőséget fejlesztik.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel.

Az AKI elkötelezett az adatelőállítási folyamatok minőségbiztosítása mellett, melynek érdekében a Statisztikai minőség felülvizsgálati eljárásban részletesen szabályozza a folyamatok minőségének ellenőrzését. A folyamat-minőségbiztosítás területén a KSH által kifejlesztett, nemzetközi standardon alapuló ESTFM folyamat modellt alkalmazzák.

A rendszeres, gyakran ismétlődő folyamatok, mint az adatok gyűjtése, az adatelőkészítés, feldolgozás, az ellenőrzés az ASIR rendszerben valósulnak meg, amely a teljes folyamatot támogatja és dokumentálja. A rendszerben a folyamat minőségével kapcsolatos elvárások rögzíthetőek, azonban ez csak néhány indikátor tekintetében valósul meg, nem a teljes folyamatra. Emellett az ASIR beépített ellenőrzési és jóváhagyási funkciói támogatják a minőségbiztosítást.

Az AKI Statisztikai ellenőrzési és becslési eljárás című dokumentuma szabályozza az adatelőkészítéssel és feldolgozással, becsléssel kapcsolatos módszertani elvárásokat általánosan és egyedileg minden szakstatisztikára.

A minőségbiztosítás mérési és értékelési elemei a minőségügyi keretrendszer részeként előírt DESAP önértékelő kérdőív kitöltésének segítségével valósulnak meg. Az önértékelés során a folyamatindikátorok figyelembevételével értékelik minden évben az adatgyűjtés felelősök az adatelőállítási folyamat minőségét, és tesznek javaslatot a szükséges fejlesztésre. Az Agrárstatisztikai Információs Osztály vezetője minden évben áttekinti és összefoglaló tájékoztató anyagot készít az önértékelő kérdőívekből. Emellett a Belső Statisztikai Audit Csoport az auditok lefolytatásának eredményeként meghatározza a vizsgált statisztika fejlesztendő pontjait, és javaslatokat fogalmaz meg a fejlesztésre vonatkozóan.

Az Akkreditációs Bizottság megállapítása szerint az adatelőállítási folyamatok minőségét figyelik, értékelik, a folyamatminőséget fejlesztik, ugyanakkor a folyamatokkal kapcsolatos elvárások dokumentált tervezését ki kell szélesíteni.

7.4 A statisztikai adatelőállítási folyamat termékeinek minőségére vonatkozó elvárásokat rendszeresen tervezik, a teljesülést mérik, értékelik, és a termékminőséget fejlesztik.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak részben megfelel.

Az AKI a termékek minőségével kapcsolatos elvárásokat nem tervezi, ugyanakkor a mérésre, értékelésre, és a szükséges fejlesztésekre sor kerül. A gyakorlatban léteznek a termék minőséggel kapcsolatos elvárt szintek, ezek egy része (pl. beérkezési arányok) az ASIR rendszerben előzetesen rögzítésre is kerül, azonban teljes körűen minden termékminőség indikátorra vonatkozóan nem történik dokumentált előzetes tervezés.

A Statisztikai minőség felülvizsgálati eljárás rögzíti a statisztikai termékek minőségértékelésével kapcsolatos, a gyakorlatban is alkalmazott módszereket. Minden évben minden szakstatisztikára vonatkozóan minőségjelentést töltenek ki, melyet a jóváhagyást követően a metaadatbázisban közzé tesznek a felhasználók számára.

Az Akkreditációs Bizottság jó gyakorlatnak találta, hogy a minőségi információk az adatok közzétételi folyamatában is fontos szerepet kapnak. Az adatok megjelenése előtti jóváhagyási folyamatba az adathoz kapcsolódó következő minőségindikátorok eredményeinek értékelése is beépül:

- beérkezési arányok,
- adatszolgáltatások elmulasztása esetén tett intézkedések,
- nullás adatszolgáltatások aránya,
- az ellenőrzés során tapasztalat sajátosságok,
- javítás és imputálás aránya, jellemzői,
- egyéb felmerült problémák és események.

Az Akkreditációs Bizottság megállapítása szerint az ismervnek való teljes mértékű megfeleléshez szükséges a statisztikai termékek minőségére vonatkozó elvárások előzetese tervezése és dokumentálása.

7.5 A statisztikai termékekre vonatkozó minőségi információkat a felhasználók felé megfelelő módon kommunikálják.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel.

A statisztikai termékek minőségéről számszerűen kifejezett és szövegesen leírt formában tájékoztatást kapnak a felhasználók, az elkészült minőségjelentést a honlapon közzéteszik a szabályozásnak megfelelően. Az elkészült minőségjelentések tartalma igazodik a nemzetközi elvárásokhoz. A minőségjelentésben minden esetben az adott évre vonatkozó minőségindikátorok érhetőek el, évközi adatok esetén az éves átlagos értéket közlik.

A minőségjelentések megjelentetése mellett rendszeresen szerveznek egyeztetéseket a fő felhasználókkal, melynek keretében beszámolnak az adott szakstatisztika eredményeiről, és a minőséggel kapcsolatos kérdések is napirendre kerülnek.

Az Akkreditációs Bizottság megállapítása szerint fontos lenne, hogy az évközi adatközlések esetén ne csak az éves átlagos minőség indikátorokat publikáljanak a minőségjelentés részeként, hanem minden egyes tárgyidőszakra tegyék közzé a minőségindikátorok értékeit. Emellett legyen lehetősége a felhasználóknak a korábbi időszaki minőségjelentések megismerésére is, melynek érdekében legalább a honlapon keresztül tájékoztassák a felhasználókat, hogyan és milyen formában érhetőek el ezek a dokumentumok.

8. Megalapozott módszertan

Az AKI statisztikai adatfelvételei illeszkednek a hazai és nemzetközi standardokhoz, ajánlásokhoz. A statisztikai felvételeknél alkalmazott módszertanokat több belső eljárásrend is meghatározza. A statisztikai adatfelvételek folyamatát a Statisztikai adatgyűjtési eljárás határozza meg, amelyben megtalálható az adatfelvételek általános folyamatábrája. A Statisztikai ellenőrzési és becslési eljárás című dokumentum írja le a folyamatszakaszonként az ellenőrzés, imputálás, becslés és revízió során alkalmazandó módszereket minden adatfelvételre vonatkozóan. A Statisztikai mintavételi eljárás dokumentum a mintavételes felvételek esetén alkalmazandó módszerekre ad iránymutatást.

A metaadatbázis részeként minden szakstatisztikára vonatkozóan készül módszertani dokumentáció, ami a honlapon keresztül a felhasználók számára is elérhető.

A metaadatbázis tartalmát és frissítésének szabályozását a Statisztikai metaadatbázis készítésének és frissítésének eljárása szabályozza.

Az adatfelvételeknél az ismert hazai fogalmakat és osztályozásokat alkalmazzák, azok a nemzetközi normáknak is megfelelnek, ugyanakkor az ezzel kapcsolatos információk bővítésére van szükség. Az elérhető információk a metaadatbázis részeként szintén hozzáférhetőek a felhasználók számára.

Az AKI revíziós gyakorlatát, a revíziós alapelveket és a revízió folyamatát a Statisztikai revíziós politika írja le, amely a felhasználók számára is elérhető a statisztikai aloldalon. A szabályozás megkülönböztet tervezett és nem tervezett revíziót. A gyakorlatban csak nem tervezett revíziót hajt végre a szervezet, és ezeket jelzik a publikációkban, az adatközléseknél azonban nem használnak jelölést. Leggyakoribb oka a revízióknak a késedelmes beérkezés, amit igyekeznek minimalizálni. Az egyes szakstatisztikákra vonatkozó revíziós módszertanok a szakstatisztikák módszertani dokumentációjában vannak rögzítve.

Az Akkreditációs Bizottság értékelése szerint az AKI a megalapozott módszertan elvében támasztott elvárásokat tekintve részben megfelel.

8.1 A statisztikai adatelőállítási folyamatban fejlesztett és alkalmazott módszertanok hazai, illetve nemzetközi kötelezettségekhez, ajánlásokhoz illeszkednek.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel.

Az AKI-nak nincs nemzetközi statisztikai adatszolgáltatása közvetlenül egyik hivatalos statisztikából sem, ugyanakkor a módszertanokat a nemzetközi és hazai normákat alapul véve alakítják ki. A metaadatbázis részeként, amennyiben van nemzetközi jogi alapja az adott szakstatisztikának, azt jelölik a felhasználók számára is elérhető metaadatbázisban (pl. élelmiszeripari beruházások esetén az Európai Unió és a Tanács 138/2004/EK rendelete a közösségi mezőgazdasági számlarendszerről).

Általános, nem szakterület specifikus módszertanok közül jelenleg a kérdőívtesztelésre, ellenőrzésre, imputálásra, becslésre és a mintavételre van módszertani eljárásrendje az AKI-nak, melyek kidolgozásánál a nemzetközi és hazai jó gyakorlatokat vették alapul, és ezek szabályzat szintjén is megjelennek.

Az Akkreditációs Bizottság álláspontja szerint szükség van általános statisztikai módszertanok kidolgozására az adatfelvétel minden szakaszára vonatkozóan, kiemelten a validálásra és az adatközléseknél alkalmazott felfedés elleni védelmi módszerekre. Emellett a jelenlegi Statisztikai ellenőrzési és becslési eljárás című dokumentum minden

egyes szakstatisztikára vonatkozóan rögzíti a folyamatok során alkalmazott módszereket. Az Akkreditációs Bizottság meglátása szerint célszerű az ajánlott módszereket nem szabályozások formájában rögzíteni.

8.2 A hivatalos statisztikai információk előállítása során alkalmazott módszertanok strukturált formában dokumentáltak, a dokumentációt rendszeresen frissítik, és a felhasználók számára hozzáférhetővé teszik.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel.

Az AKI statisztikai aloldalán elérhető metaadatbázisban a legfontosabb módszertani információk dokumentáltak és a felhasználók számára elérhetőek. A metaadatbázis tartalmát és frissítésének szabályozását a Statisztikai metaadatbázis készítésének és frissítésének eljárása szabályozza.

A szabályozás értelmében a metaadatok kitöltése az adott adatgyűjtés felelősének feladata, melyet évente egyszer legkésőbb a tárgyévet követő február 15-ig frissítenie kell. A metaadatok korábbi verziói archiválásra kerülnek. A metaadatbázis az általános bemutatáson (felelősök, jogi alap, kapcsolódások, történeti leírás) kívül tartalmazza a legfontosabb minőségi információkat, az alkalmazott módszereket minőségi összetevőnként, a hatékonyságra, a költségekre és az adatszolgáltatói terhekre vonatkozó információkat, valamint az adatvédelmi tudnivalókat. A metaadatbázis a fenti módszertani leíráson túl tartalmazza a legfontosabb fogalmak és mutatók definícióit.

Az AKI a Statisztikai ellenőrzési és becslési eljárásban minden egyes szakstatisztikára vonatkozóan külön-külön rögzíti az alkalmazandó módszereket az ellenőrzés, imputálás és a becslés folyamatszakaszokra. A ténylegesen alkalmazott módszerek nem térnek el az eljárásban leírtaktól, ugyanakkor a Bizottság megállapítása szerint célszerű lenne a ténylegesen megvalósult módszereket és az ajánlástól való eltéréseket dokumentálni, és azokat tárgyidőszakonként felülvizsgálni.

8.3 A statisztikai adathételekben alkalmazott fogalmak a hazai, illetve nemzetközi ajánlásoknak, normáknak megfelelnek, dokumentáltak, és a felhasználók számára hozzáférhetőek.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak részben megfelel.

Az AKI hivatalos statisztikai esetén az alkalmazott fogalmak megfelelnek a hazai és nemzetközi normáknak – amennyiben vannak ilyenek –, egyéb esetekben a szakmai fórumokkal, HSSz más tagjaival egyeztetnek.

A fogalmak a statisztikai aloldalon a metaadatbázisok menüpont alatt érhetőek el minden szakstatisztikára vonatkozóan. Emellett a kérdőívekhez tartozó kitöltési útmutatók és segédletek is tartalmazzák a legfontosabb fogalmakat. A fogalomtárban a használt fogalmak és azok definícióinak forrása nincs megjelölve, és a nemzetközi fogalmi kapcsolódás megjelölése is hiányzik.

Az Akkreditációs Bizottság a teljes mértékű megfelelés érdekében javasolja, hogy a metaadatbázisban elérhető fogalmakat bővítsék ki, megjelölve az adott fogalmak és definíciók forrását, és amennyiben rendelkezésre áll a fogalmak nemzetközi megfelelője, az is kerüljön feltüntetésre a dokumentációban. Ezzel transzparenssé téve a használt fogalmak módszertani megalapozottságát, és elősegítve a nemzetközi összehasonlíthatóság értékelését a felhasználók számára.

8.4 A statisztikai adaffelvételekben alkalmazott statisztikai osztályozások definiáltak, a hazai és nemzetközi ajánlásoknak, normáknak megfelelnek, és a nyilvánosság számára hozzáférhetők.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel.

Az AKI szakstatisztikáiban az ismert hazai osztályozásokat (TEÁOR'08, GFO, NUTS) alkalmazzák, melyek a nemzetközi normáknak is megfelelnek. A használt osztályozások a statisztikai aloldalon a metaadatbázisok menüpont alatt érhetőek el minden szakstatisztikára vonatkozóan. A módszertani információkon belül a Koherencia és összehasonlíthatóság fejezetben a „Fogalmi keretek és módszertani jellemzők”-nél szerepelnek az alkalmazott osztályozások.

Az Akkreditációs Bizottság javasolja, hogy AKI vizsgálja meg, a módszertani leírásokon belül a használt osztályozások teljes körűen szerepelnek-e, és a dokumentumon belül a jelenlegi struktúrában célszerű-e azokat közölni.

A fogalmakhoz hasonlóan a magasabb szintű megfelelés érdekében javasolt az osztályozások esetén is dokumentálni azok forrásait, és amennyiben van, nemzetközi megfelelőit. Emellett fontos, hogy az adott osztályozásnál egyértelműen legyen jelölve, melyik változatát alkalmazzák a szakstatisztikai adatok gyűjtésénél, közzétételénél.

8.5 A statisztikai adatfelvételek tervezését, a statisztikai adatelőállítási folyamatot az adatfelvételi célsokaságot leíró felvételi keretek támogatják.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak részben megfelel.

Az AKI az adatfelvétel tervezésénél, végrehajtásánál alkalmaz felvételi kereteket, ugyanakkor ezek leírása nem egységes, néhány esetben nem felel meg a felvételi keret definíciójának, és nem teljes körű.

A célsokaságra és a felvételi keretre vonatkozó információk két dokumentumban érhetőek el. Egyrészt a metadatbázis részeként minden szakstatisztikára vonatkozóan meghatározzák, dokumentálják és a honlapon közzéteszik a célsokaság, felvételi keret és adatszolgáltató kör definícióját. Másrészt a Statisztikai mintavételi eljárás dokumentum mellékletében belső célra rögzítik az egyes statisztikai adatfelvételek adatszolgáltatói körét, valamint „mintavételi és mintaharmonizációs” információkat.

Az Akkreditációs Bizottság a vizsgálat során megállapította, hogy a metaadatbázis teljes körű és pontos kitöltése biztosítaná az ismervnek való teljes mértékű megfelelést, azonban a gyakorlatban hiányosságok vannak a kitöltés során. A hiányosságok egyik oka, hogy a módszertani információk felvételi keretre vonatkozó tartalma nem minden szakstatisztika esetén a konkrét felvételi keretet, azaz nem azt a listát, adatbázist, adatforrást stb. írja le, amiből az adatszolgáltatók kijelölésre kerülnek, hanem a célsokaságot ismétli meg. A fenti és egyéb definíciós problémákat mindenképpen javítani kell a metaadatbázisban a teljesebb körű megfelelés érdekében.

Az AKI alapvetően teljes körű adatfelvételeket hajt végre, mivel az agrárium bizonyos speciális részterületeire vonatkoznak az adatfelvételei. Jelenleg reprezentatív mintán figyelik meg a termelői eszközök árait, részben a dísznövénytermesztésre vonatkozó mutatókat és a növényvédő szer értékesítést. A belső dokumentációban a felvételi kereteket „mintavétel és mintaharmonizáció” megnevezés alatt írják le, ami félrevezető, tekintve, hogy a „teljes körű minta” mint statisztikai fogalom nem használatos.

Az Akkreditációs Bizottság javasolja, hogy a felvételi keretek ne a mintavételi eljárás mellékleteként kerüljenek leírásra, hanem külön dokumentumban, és a leírásokat pontosítsák az adatforrások részletes meghatározásával (pl. vonatkozási idő).

8.6 Az adatrevíziók dokumentáltak és a dokumentáció a nyilvánosság számára hozzáférhető.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel.

Az AKI rendelkezik Statisztikai revíziós politikával, ami a felhasználók számára is elérhető. A revíziós politika meghatározza a revíziós alapelveket, melyek összhangban vannak az Európai Statisztika Gyakorlati Kódexe és az Eurostat Revízió-Politikai irányelveivel, valamint a minőségpolitikával. Az AKI-n belül tervezett és nem tervezett revíziót különböztetnek meg, azonban a gyakorlatban kizárólag nem tervezett revíziót hajtanak végre. A nem tervezett revíziók legfőbb oka a késedelmes adatközlés.

Az adat-felülvizsgálatok eljárásrendjét külön szabályzat rögzíti, a Statisztikai ellenőrzési és becslési eljárás általánosan és minden szakstatisztikára egyedileg leírja a revízió folyamatát. A folyamat alapvetően az utólagosan beérkezések esetét szabályozza.

A felhasználók számára a szakstatisztikák revíziós gyakorlata a metaadatbázisban található módszertani dokumentációkból érhető el. Az AKI a revíziókról az adatok publikálását megelőzően tájékoztatja a felhasználókat, illetve a statisztikai Tájékoztatási naptárban jelzi a revízió időpontját is.

9. Adatvédelem

Az Akkreditációs Bizottság álláspontja szerint az AKI fontos intézkedéseket tett a hivatalos statisztikai adatok védelmének biztosítása érdekében, az adatvédelem szabályait a munkatársak ismerik és alkalmazzák, továbbá az informatikai és fizikai biztonság elvárt szintje biztosított.

Az egyedi statisztikai adatok védelme a statisztikai adatelőállítási folyamatban végig megjelenik, a statisztikai adatokat elkülönítetten, biztonságos környezetben tárolják. Az egyedi adatokhoz való hozzáférés, jogosultságkezelés szintén szabályozott, a szervezet rendelkezik megfelelő nyilvántartásokkal a hozzáférésre jogosult munkatársakról, melyet a helyszíni vizsgálat során az Akkreditációs Bizottság megtekinthetett.

Az AKI rendelkezik Informatikai Biztonsági Szabályzattal, valamint a munkatársak számára megfelelő képzéseket, tájékoztatókat biztosítanak.

Az AKI Statisztikai adathozzáférési szabályzata szabályozza az egyedi statisztikai adatokhoz, valamint az aggregált adatokhoz való hozzáférést mind az intézményen belül, mind pedig a külső felhasználók számára. A közzététel során felfedés elleni védelmi módszereket alkalmaznak, a védett adatokat a publikációkban jelölik.

Az AKI rendelkezik kutatószobával, ahol az akkreditációs eljáráson átesett kutatók előzetesen jóváhagyott kutatási cél érdekében mikroadat-állományokat kutathatnak, emellett a kutatók anonimizált mikroadat-állományokhoz is hozzáférhetnek. Az AKI

kutatói elsősorban egyedi aggregált, táblázatos adatokat igényelnek a kutatásaikhoz. A gyakorlatban kutatószobai hozzáférést sem belső, sem külső kutató nem igényelt még.

A metaadatbázisban megtalálható módszertani leírások külön fejezete foglalkozik a statisztikai adatok védelmével, amit minden szakstatisztikára vonatkozóan elérnek a felhasználók a honlap statisztikai aloldalán.

Az AKI az adatvédelem elvében támasztott elvárásoknak az Akkreditációs Bizottság értékelése szerint megfelel, azzal, hogy a szabályozásnak megfelelően a munkatársak hiányzó titoktartási nyilatkozatait pótolni szükséges.

9.1 A statisztikai célból kezelt egyedi adatok védelmét megfelelő működési szabályok garantálják.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel.

Az AKI statisztikai tevékenysége során alkalmazandó statisztikai adatvédelmi szabályokat a Statisztikai adathozzáférési szabályzat és az Adatvédelmi, -biztonsági szabályzat deklarálja.

A szabályozás szerint a hivatalos statisztikai tevékenységet egyértelműen el kell választani a szakpolitikai elemző és kutató tevékenységtől, melynek értelmében kizárólag a hivatalos statisztikai tevékenységben résztvevő munkatársak férhetnek hozzá egyedi statisztikai adatokhoz, illetve statisztikai célra átvett adatokhoz. Statisztikai tevékenységet kizárólag az a személy végezhet, akinek a hivatalos statisztikáért felelős személy, az Agrárstatisztikai Információs Osztály vezetője erre felhatalmazást ad, és a munkaköri leírásába ez a feladat belekerül.

A hivatalos statisztikai adatokhoz való hozzáférés kapcsán ki kell emelni, hogy ilyen adatkezelés kizárólag az ASIR rendszerben történik. A rendszerhez történő hozzáférés szigorú jogosultságkezeléshez kötött, az abban tárolt adatokhoz kizárólag a hivatalos statisztikai feladatot ellátó munkatársak férhetnek hozzá. A gyakorlatban hivatalos statisztikai tevékenységet kizárólag az Agrárstatisztikai Információs Osztály munkatársai végeznek, akik munkakörük szerint nem látnak el más kutatási vagy szakpolitikai elemzési feladatot.

Az ASIR esetében a jogosultság kezelés szigorúan szabályozott és ellenőrzött, minden munkatárs csak ahhoz az adatállományhoz férhet hozzá, amellyel dolgozik, és ehhez az osztály vezetője a szükséges jogosultságok kiadását engedélyezte. Ugyanakkor a jogosultság beállítását a rendszer adminisztrátora is el tudja végezni, így a Bizottság

álláspontja szerint szükséges, hogy a jogosultságkérelmek elbírálása a rendszeren kívül is dokumentált legyen, és dokumentumokon a vezető aláírása megjelenjen.

Az AKI-ban van kinevezett Adatvédelmi felelős. A munkatársak számára külön adatvédelmi oktatást nem tartottak, azonban a szabályzatokban leírtakat ismerik és betartják a statisztikákat előállítók. A jövőben tervezik adatvédelmi képzés megtartását.

Az osztály dolgozói munkaköri kötelezettségeinek teljesítéséhez szükség van az egyedi adatok kezelésére, ezért munkaszerződésükben és munkaköri leírásukban titoktartásra és a vonatkozó szabályok betartására nyilatkozatot tesznek, azonban a statisztikai adatok védelme nem jelenik meg kiemelten a dokumentumban, és külön titoktartási nyilatkozatot sem írnak alá a statisztikai tevékenységet folytatók.

Az Akkreditációs Bizottság megállapította, hogy a Kódexnek való teljes körű megfelelés érdekében a szervezetnek el kell végeznie ezeknek a dokumentumoknak a megfelelő pontosítását, kiegészítését is.

9.2 Az adatok védelmét felfedés elleni védelmi módszertanok biztosítják.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak részben megfelel.

Az AKI a Statisztikai adathozzáférési szabályzatban határozza meg a különböző adatkiadások felelősségi kereteit, az adatkiadások típusait és írja elő a felfedés elleni védelmet. Az adathozzáférési szabályzat vonatkozik a statisztikát előállító AKI munkatársakra, az AKI kutatókra, valamint a külső felhasználókra.

Az adatkiadás és a kutatói hozzáférés a gyakorlatban az Adathozzáférési szabályzatban leírtak szerint valósul meg. Az állományok felfedés elleni védelmét a munkatársak végzik, az ellenőrzés az Agrárstatisztikai Információs Osztály vezetőjének a feladata.

A szabályzat minden esetben előírja a felfedési elleni védelmet a táblázatos adatközléseknél, az egyedi igényekre összeállított táblázatos adatoknál, továbbá a kutatószobai hozzáférés esetén alkalmazandó utólagos felfedés elleni védelmi ellenőrzést, az anonimizált-adatkiadás esetén elvárt felfedés elleni védelmet, azonban az alkalmazandó módszerekre nem ad iránymutatást.

Az AKI-ban az alkalmazandó adatvédelmi módszerekre nem áll rendelkezésre általános módszertani ajánlás, ugyanakkor a gyakorlatban az ASIR-ba beépítve a 3-as szabály szerinti cellaelnyomást használják. Emellett kutatási célra anonimizált mikroadatállományokat is előállítanak, azonban az anonimizálás módszertana nem szabályozott. A statisztikai aloldalon elérhető metaadatbázisban a szakstatisztikák módszertani leírásában az adatközlés során alkalmazott módszert dokumentálják, ami minden esetben a 3-as szabály alkalmazását jelenti.

Az Akkreditációs Bizottság a vizsgálat során arra a megállapításra jutott, hogy a Kódexnek való teljes körű megfelelés érdekében a közzététel és a kutatói hozzáférés során alkalmazandó módszertani ajánlásokat szükséges megfogalmazni, és a leginkább hatékony módszert kell a gyakorlatba átültetni.

9.3 A statisztikai célból kezelt adatok védelmét szabályozott, informatikai biztonsági munkafolyamatok és azok technológiai fejlődéssel lépést tartó, folyamatosan karbantartott eszközei és szabályai garantálják.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel.

Az AKI az informatikai biztonság szabályozáshoz kapcsolódóan rendelkezik Informatikai Biztonsági Szabályzattal, illetve az Adatvédelmi, -biztonsági szabályzat is tartalmaz vonatkozó utasításokat. Az Informatikai Biztonsági Szabályzathoz készült egy egyszerűbb, könnyebben érthető verzió az AKI munkatársak részére, ami nagymértékben segíti a szabályok megismerését és alkalmazását.

Bár az AKI számára az Informatikai Biztonsági Felelős kijelölése nem jogszabályi kötelezettség, a gyakorlatban az informatikai biztonság fenntartásáért az Informatikai és Projektmenedzsment Igazgatóság vezetője felelős, aki egyben ellátja az Informatikai Biztonsági Felelősi feladatokat és részt vesz a szükséges képzéseken.

Az AKI rendelkezik az 2013. évi L. törvényben és végrehajtási rendeleteiben meghatározott logikai és fizikai védelmi infrastruktúrával (magas rendelkezésre állású HA informatikai infrastruktúra, határvédelem és többszintű mélységi védelmi eszközök, naplózás, monitoring, konfiguráció kezelés, patch management, backup/restore stb.).

A statisztikai adatgyűjtéseket, feldolgozást és közzétételt kezelő ASIR rendszer elérése jogosultsághoz kötött. Az adatok hozzáférése egyedi azonosítást követően szerep alapú hozzáférések (RBA) segítségével szabályozott, biztosítva a legkisebb jogosultság elvét. A kiemelt ASIR modulok (adminisztrációs és törzsadat menedzsment) elérése kizárólag kétfaktorú azonosítással lehetséges, és a rendszerben végrehajtott valamennyi tevékenység elektronikus naplózásra kerül. A jogosultságok vezetői engedélyhez kötöttek, és csak a munkavégzéshez szükséges adatbázis és rendszer hozzáférést biztosítják. Amennyiben egy adott munkatárs kilép, vagy más feladatot lát el, jogosultságai azonnal visszavonásra kerülnek.

Az informatikai rendszerekhez külső hozzáférést nem biztosítanak, beleértve a távmunka végzés esetét is.

A 2017-es évtől kezdődően éves rendszerességgel az AKI információ biztonsági belső auditot és kockázatértékelést végez. Az audit során feltárt eltérésekre javítási, korrekciós terv készül és kerül végrehajtásra.

Az Akkreditációs Bizottság a helyszíni látogatáson szerzett benyomások alapján arra a következtetésre jutott, hogy az egyedi statisztikai adatok informatikai biztonsági védelme megfelelő eszközökkel és folyamatokkal támogatott az AKI szervezetében.

9.4 A statisztikai célből kezelt adatok védelmét megfelelő fizikai biztonsági eszközök és intézkedések biztosítják.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel.

Az AKI rendelkezik Épülethasználati szabályzattal, térfigyelő, kártyás beléptető rendszerrel ami által minden bent tartózkodó személy azonosítható. A szerverszobába való bejutás ellenőrzött módon történik, csak engedéllyel rendelkező személyek számára adhatja ki a kulcsot a 24 órában működő portaszolgálat. A szerverek légkondicionált helyiségben, folyamatos szünetmentes áramellátás mellett működnek. Az AKI minden munkatársának számítógépe jelszóval védett.

Az informatikai biztonsági szabályokat a munkatársak ismerik, az Informatikai Biztonsági Felelős megosztja a Nemzeti IT-biztonsági szemle elektronikus példányait, valamint a felmerült biztonsági kockázatokról tájékoztatót tesz közzé. Az egyedi incidensek kezelése érdekében testre szabott, egyéni segítséget kapnak az intézet munkatársai.

Az Akkreditációs Bizottság összességében megállapította, hogy a statisztikai adatok biztonságának szempontjából alkalmazott fizikai biztonsági eszközök és intézkedések megfelelően szervezettek és dokumentáltak, a gyakorlat során nehézségek nem merültek fel.

10. Relevancia

Az AKI hivatalos statisztikai tevékenysége olyan információk gyűjtésére irányul, melyek viszonylag kis adatszolgáltató szám mellett egy-egy speciális téma vonatkozásában szolgáltatnak olyan információkat, melyek más adatforrásokból nem elérhetőek, a felhasználókkal egyeztetett igények szerint, a hivatalos statisztikai tevékenységgel kapcsolatos elvárásoknak megfelelően.

A felhasználók számára fontos információk gyűjtését szolgálják a rendszeres felhasználói elégedettségmérések, az adatkörök relevanciájának azonosítása céljából lefolytatott szakmai konzultációk, jellemzően az OSAP tervezési szakaszban.

Minden statisztikai felvételtől készül a nyilvánosság számára is elérhető adatközlés vagy publikáció, melyek gyakoriságát, rendszerességét a felhasználói igények figyelembevételével határozzák meg.

Az Akkreditációs Bizottság értékelése szerint az AKI a relevancia elvében támasztott elvárásokat tekintve teljes mértékben megfelel.

10.1 A statisztikai szervezetek olyan adatokat gyűjtenek és publikálnak, amelyek fontosak a felhasználóknak a társadalmi, gazdasági, környezeti folyamatok megértése és nyomon követése szempontjából.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel.

Az AKI a felhasználók számára releváns információk gyűjtése céljából folyamatosan konzultál, egyeztet a legfontosabb felhasználókkal, szakmai szervezetekkel (AM, NAK, Terméktanácsok, KSH). Ezzel együtt a szakirodalmi kutatások is erősek az intézmény jellegéből, a kutatási tevékenységből adódóan, melyek a statisztikai tevékenységtől elkülönülten zajlanak, ugyanakkor eredményeik hasznosulnak a statisztikai tevékenységben is, érvényesül a kutatási és statisztikai tevékenység közötti szinergia.

A felhasználók véleményének megismerését szolgálják a felhasználói elégedettségmérések, melyek rendszeresek, továbbá az adatkörök relevanciájának azonosítása céljából lefolytatott szakmai konzultációk, melyek jellemzően az OSAP tervezési szakaszban valósulnak meg. Az elégedettségmérés kapcsán célirányosan rá is kérdeznek az adatok használhatóságára.

A honlap letöltési adatait vizsgálják, a sajtóban, médiában a szervezettel kapcsolatban megjelenő információkat nyomon követik.

Minden statisztikai felvételtől készül a nyilvánosság számára is elérhető adatközlés vagy publikáció, melyek gyakoriságát, rendszerességét a felhasználói igények figyelembevételével határozzák meg.

A gyűjtött adatok vonatkozásában minden esetben megvizsgálják azok más adatforrásokból történő előállíthatóságát, az adatok validálásra való felhasználhatóságát.

A honlappal való elégedettséget egyelőre nem, annak látogatottságát azonban folyamatosan mérik. A helyszíni egyeztetésen kiemelték az intézmény munkatársai, hogy a honlap jelenlegi formája hosszú, kb. egyéves egyeztetési időszak során alakult ki, a felhasználói javaslatok figyelembevételével, és a közeljövőben terveznek a honlappal kapcsolatos elégedettségmérést is.

Az Akkreditációs Bizottság jó gyakorlatként azonosította a felhasználókkal való szoros, rendszeres kapcsolat kiépítését.

10.2 Minden statisztikai adatelevételnek létezik a nyilvánosság számára elérhető vagy más módon hasznosuló eredménye.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel.

Az AKI minden OSAP adatelevételének van a nyilvánosság számára elérhető eredménye. Ezek adatközlések vagy kiadványok formájában érhetőek el, illetve kísérleti jelleggel infografikákat is közzétesznek. Adatközlés minden OSAP-hoz kapcsolódik, a szöveges, elemző információk gyakoriságáról, illetve annak mellőzéséről a felhasználói visszajelzések, igények alapján döntenek.

A statisztikai információk külön statisztikai aloldalon érhetőek el, ami az Információs rendszerek főmenüben az Agrárstatisztikai Információs Rendszer elnevezésű menüpontot jelenti. Ezzel biztosítják a hivatalos statisztikával kapcsolatos információk elválasztását a kutatási témájú eredményektől. Ugyanakkor a hivatalos statisztikai kiadványokat az intézmény többi kiadványával együtt külön menüpontban is elérhetik a felhasználók.

A közzétett adattáblák statikusak, Word, Excel formátumban is letölthetőek, ami az adatok továbbfelhasználását segíti.

Az évente megjelenő Agrárgazdasági Statisztikai Zsebkönyv valamennyi adatgyűjtésről közöl információkat, emellett az agrárgazdasággal kapcsolatos információk széles tárháza számos statisztikai információforrás felhasználása révén.

Amennyiben a felhasználóknak a közölt aggregált adatoknál mélyebb bontásra van szükségük, a Statisztikai adathozzáférési szabályzat szerint lehetőség van egyedi adatkérések keretében igényelni, illetve a kutatók számára a kutatószobai elérés és anonimizált mikro-adatállományok is rendelkezésre állnak.

A kiadványoknak a honlapon van egy mindenki által elérhető és egy regisztrációt igénylő letölthető változata, melyek között nincs tartalmi különbség. Az Akkreditációs Bizottság javasolja annak megfontolását, hogy csupán egy nyilvánosan letölthető változat jelenjen meg a honlapon.

11. Pontosság és megbízhatóság

Az akkreditációs eljárás során Az Akkreditációs Bizottság meggyőződött arról, hogy az AKI elkötelezett amellett, hogy minél pontosabb és megbízhatóbb statisztikai adatokat állítsanak elő és tegyenek közzé.

Az adatok pontosságának mérésével kapcsolatos szabályozás a Statisztikai minőség felülvizsgálati eljárásban került rögzítésre. Az eljárás előírja a minőségjelentések készítésére vonatkozó szabályokat, és a minőségjelentés tartalmát is. A pontosság

tekintetében a minőségjelentések számos minőségmutatót tartalmaznak, összhangban az Eurostat minőségindikátoraival. A minőségjelentéseket a honlapon közzéteszik. Az eljárás rögzíti, hogy a statisztikai adatok minőségbiztosításáért az Agrárstatisztikai Információs Osztály vezetője felel, melynek gyakorlati megvalósulásáról az Akkreditációs Bizottság a helyszínen meggyőződött.

A honlapon is elérhető metaadatbázis további részletes információkat tartalmaz a statisztikai adatfelvételek pontosságáról, melyet szintén minden évben frissítenek a vonatkozó eljárásrendnek megfelelően.

Ugyanakkor a pontossággal szembeni elvárások előre történő rögzítésére nem ír elő egyik eljárás sem kötelezettséget, és a gyakorlatban is csupán néhány mutató esetén határozzák meg előre az elvárt értékeket (az ASIR rendszerben).

Az Akkreditációs Bizottság megállapítása szerint az AKI a pontosság és megbízhatóság elvében foglalt ismérvek elvárásainak részben megfelel.

11.1 A statisztikai szervezetek meghatározzák a statisztikai termékek pontossági kritériumait.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak részben megfelel.

Az AKI-ban a statisztikai adatok minőségbiztosítása a statisztikáért felelős osztályvezető feladata a Statisztikai minőség felülvizsgálati eljárásban leírtak szerint. A gyakorlatban minden előállított hivatalos statisztika esetén a minőségjelentés elfogadását, a minőségindikátorok értékelését az osztályvezető elvégzi. Az eljárás a minőségértékelésnek több módját is előírja, így az éves utólagos minőségjelentés készítésén túl minden egyes kiadvány megjelenését is megelőzi a vezetői minőségértékelés. A publikációhoz kapcsolt értékelésnek a minőségjelentésben található pontossági információknak nem minden eleme része, a beérkezési, javítási és imputálási arányok azonban kiemelt szerepet kapnak.

A minőségértékelés elfogadása során nem előre rögzített elvárt szintekkel történik az összevetés, hanem a korábbi időszakok tapasztalatait felhasználva egyedi, szakértői mérlegelés alapján születik meg a döntés. Pontossággal szembeni elvárásokat csak néhány mutató esetén rögzítenek előzetesen, melyeket az ASIR rendszerben előre be is állítanak.

Az ismervnek való jobb megfelelés érdekében az Akkreditációs Bizottság javasolja, hogy a pontossággal szembeni elvárásokat előre, írásban rögzíteni kell minden szakstatisztika esetén, melynek alapján az értékelés transzparensabb módon elvégezhető.

11.2 A statisztikai szervezetek tájékoztatják a felhasználókat az eredmények pontosságáról.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel.

Az AKI vonatkozó eljárása, a Statisztikai minőség felülvizsgálati eljárás részletesen szabályozza a minőségjelentések elkészítésének és közzétételének rendjét, a minőségjelentések tartalmát és a kapcsolódó felelősségi köröket. Az eljárás szerint minden év elején a statisztikai adatgyűjtések felelőseinek minőségjelentést kell készíteniük az általuk menedzselte adatgyűjtésről.

A minőségjelentés pontosságra vonatkozó fejezete a következő információkat tartalmazza: adatgyűjtés módszertana, relatív szórás mintavételes felvétel esetén, válaszadási arányok (egység és tétel szintű), lefedettségi hibák, imputálási arányok és hányadok, revízió mértéke.

A minőségjelentések jóváhagyása a statisztikáért felelős osztályvezető feladata. Jóváhagyást követően a minőségjelentések a statisztikai aloldalon a metaadatbázis részeként kerülnek publikálásra. A felhasználók számára a legutolsó minőségjelentés érhető el a honlapon.

A honlapon is elérhető metaadatbázis további részletes információkat tartalmaz a statisztikai adatfelvételek pontosságáról, melyet szintén minden évben frissítenek a vonatkozó eljárásrendnek megfelelően.

Az Akkreditációs Bizottság a helyszíni vizsgálat során megállapította, hogy a gyakorlat követi az eljárásban leírtakat, a kapcsolódó dokumentáció a felhasználók számára elérhető. Ugyanakkor célszerű lenne a felhasználók számára minden olyan időszakra információt biztosítani az adatok pontosságáról, ami elérhető a honlapon. Ennek érdekében javasolt annak vizsgálata, hogy az évesnél gyakoribb adatok esetén a minőségjelentés ne csak éves átlagos minőségindikátorokat tartalmazzon, hanem az összes referencia időszakra vonatkozóan legyenek közzétéve az adott minőségindikátorok értékei, és a korábbi évek minőségjelentéséhez is hozzá férhessenek a felhasználók.

12. Időszerűség és időbeli pontosság

Az AKI rendelkezik Statisztikai tájékoztatási és archivációs politikával, melyben meghatározza a Tájékoztatási naptár összeállításának és közzétételének a szabályait.

A statisztikai adatok megjelenési határidőit a fontosabb felhasználókkal egyeztetni, az egyes felvételek megjelenési időpontját eszerint prioritizálni, figyelembe véve az adat-

előállítás időigényét is. A megjelenési időpontokat a honlapon Tájékoztatási naptárban teszik közzé. Minden OSAP esetén rögzített a beérkezési határidőhöz mért megjelenési időpont, és minden esetben közlik a módosított megjelenéseket is. A Tájékoztatási naptár egy évre szól, a következő évit minden év december 15-én teszik közzé.

Az adatok beérkezése, az adat-előállítási folyamat és a honlapon történő megjelenés közötti folyamatszakaszokra nincs ugyan belső ütemezés, a folyamat szervezeten zajlik, a publikációs határidő módosítás ritkán fordul elő.

Az előzetes adatok közlésének nincs kialakult gyakorlata, adat revízióra azonban sor kerül, melyet a Statisztikai revíziós politikában közzétett elvek szerint hajtanak végre. A revideált adatokat a szükséges megkülönböztető jelzéssel látják el a kiadványokban. Ugyanez a gyakorlat a táblázatos közlésekben nem érvényesül.

Az előre tervezett közlési időpontban az adatok minősége még nem feltétlenül a végleges, így a későbbiekben azokat revideálják.

Az Akkreditációs Bizottság értékelése szerint az AKI az időszerűség és időbeli pontosság elvében támasztott elvárásokat tekintve részben megfelel.

12.1 Az adatok közlési időpontja a lehető legközelebb van a vonatkozási időponthoz vagy időszakhoz.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak részben megfelel.

Az AKI gyakorlata szerint az adatfelvételeknél általában a beérkezést követő 3 hónap után megjelennek a publikációs termékek. A megjelenési határidőket a fontosabb felhasználókkal egyeztetik, figyelembe véve az adat-előállítás időigényét. A Nemzeti Agrárgazdasági Kamarától kapott információkon alapuló ún. tájékoztató jelentések (pl. az őszi betakarításról) a vonatkozási időponthoz képest 2 hét alatt elkészülnek. Minden OSAP esetén előre rögzített a beérkezési határidőhöz mért megjelenési időpont.

A közzététel a Tájékoztatási naptár szerinti, ami nyilvános, és minden esetben közlik, ha módosítani szükséges megjelenési időpontot. Időpont módosításra tipikusan akkor kerül sor, amikor a beérkezési illetve lefedettségi hiányok miatt szükség van további adatszolgáltatók sürgetésére.

Az adatok beérkezése, az adat-előállítási folyamat és a honlapon történő megjelenés közötti folyamatszakaszokra nincs ugyan belső ütemezés, a folyamat szervezeten zajlik, határidő módosítás ritkán fordul elő.

A Tájékoztatási naptár mellett a honlapon megtalálható egy vizuális naptár is, ahol típusonként nyomon követhetőek az AKI adott időszakban megjelenő adatközlései,

kiadványai. Itt azonban az intézmény valamennyi publikációs termékének megjelenési ideje egyidejűleg nyomon követhető, nemcsak a hivatalos statisztikához kapcsolódóké. Az AKI az adatok táblázatos formában történő megjelentetését és a hozzájuk tartozó kiadványok publikálását egy időben hajtja végre.

Az előzetes adatok közlésének nincs kialakult gyakorlata, így tervezett revíziót nem végeznek, adatrevízióra azonban sor kerül. A revideált adatokat a szükséges megkülönböztető jelzéssel látják el a kiadványokban. Ugyanez a gyakorlat a táblázatos közlésekben nem érvényesül.

Az Akkreditációs Bizottság megállapította, hogy a revízió tényét minden adatközlés esetén egyértelműen meg kell jelölni, nem csak a kiadványok esetén.

A helyszíni vizsgálaton a felhasználók képviselői megerősítették, hogy mind az időszerűség, mind az időbeli pontosság megfelel az igényeiknek, hiszen nem konjunktúra mutatókhoz kapcsolódó információkat gyűjt az intézmény, így adott időkereten belül kevésbé érzékenyek a felhasználók a megjelenési időre, a lényeg, hogy előálljanak a hiánypótló információk.

12.2 A hivatalos statisztikai adatokat tájékoztatási program szerint kitűzött időpontokban teszik közzé, amely naprakész, nyilvános és előzetesen megismerhető.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel.

Az AKI gyakorlata során a közzététel a Tájékoztatási naptár szerinti, ami nyilvános, és egy évre szól. A következő évi naptárat minden év december 15-én teszik közzé. A naptár a honlapon bárki által nyilvánosan elérhető.

Az adatközlések közzétételi időpontjára ugyan nincs külön naptár, a gyakorlat szerint az a kiadvány megjelentetésével megegyező. Az évközi adatok esetén fordul elő, hogy kizárólag adatközlés történik, ebben az esetben a közzétételi időpontra nem áll rendelkezésre semmilyen orientáló információ a statisztikai aloldalon. A vizualizációs naptár ugyan tartalmazza az adatközlések időpontját is, ott azonban a hivatalos statisztika és a kutatási tevékenység outputjai együtt jelennek meg.

Az Akkreditációs Bizottság az időbeli pontosság elvének való jobb megfelelés érdekében javasolja, hogy a Tájékoztatási naptárban az adatközlések időpontja is kerüljön be.

A témakörök közzétételi időpontjának meghatározása a legnagyobb felhasználókkal történt egyeztetés után, prioritizálás alapján történik, és a tájékoztatási naptárban szereplő publikációk előállítása elsőbbséget élvez az egyedi adatkérésekkel szemben.

Az AKI gyakorlata szerint nem közölnek előzetes adatokat. Előzetes adatközlésnek tekinthető az az eset, amikor az előre tervezett közlési időpontban az adatok minősége még nem feltétlenül a végleges, így a közlés időpontjában már ismert, hogy a későbbiekben az adatok revíziójára lesz szükség. Ez a gyakorlatban nagyon ritkán fordul elő, minőségi problémák esetén a publikációs határidő kitolása, vagy a publikáció elhagyása a szabályozott eljárás.

13. Koherencia és összehasonlíthatóság

Az AKI a statisztikai adatfelvételei során többszintű koherencia vizsgálatot és ellenőrzést végez.

A statisztikai adatfelvételeknél használt ASIR rendszerben dokumentáltan hajtják végre a konzisztencia-vizsgálatokat. Az elektronikus adatgyűjtés során az adatszolgáltatói oldalon kérdőívben belüli konzisztencia-vizsgálat zajlik, a későbbiekben pedig az adat-előállítási folyamat részeként végeznek ellenőrzéseket, és különböző felvételek adathelyei közötti konzisztencia-vizsgálatra is van példa. A validálási szabályok közül a mikrovalidálásra vonatkozókat rögzíti az ASIR, és ezekre dokumentáció is rendelkezésre áll. A mezo- és makrovalidálással szembeni elvárások, valamint azok végrehajtása azonban nem dokumentált. Az egyes szakstatisztikák esetén alkalmazandó ellenőrzési módszereket a Statisztikai ellenőrzési és becslési eljárás rögzíti, amely azonban nem tartalmaz iránymutatást a validálásra vonatkozóan.

A statisztikai adatgyűjtésekhez kapcsolódóan közvetlen nemzetközi adatszolgáltatási kötelezettsége nincs az intézetnek. Az AKI-tól átvett adatok meghatározott körét – melyek a Mezőgazdasági Számlarendszerhez kapcsolódnak – a KSH továbbítja az Eurostat felé.

Az időbeli összehasonlíthatóságra jelöléseket, szöveges megjegyzéseket alkalmaznak, ami a szöveges elemzést tartalmazó kiadványoknál maradéktalanul érvényesül, a táblázatos adatközléseknél azonban a gyakorlat kisebb változtatásokra szorul.

Klasszikus hosszú idősorokat nem közölnek, csak egyedi adatkérésekre teljesítenek, arról azonban nincs nyilvános információ, hogy egyes adatkörök milyen időszakokra állnak rendelkezésre.

Az adatok térségi bontású megjelenítése adatkörök szerint eltérő, az adatvédelmi követelmények érvényesítése által vezérelt.

A honlapon is elérhető minőségjelentésekből, illetve a metaadatbázisban a szakstatisztikák módszertani dokumentációjának részeként a felhasználók tájékoztatást kapnak az adott szakstatisztika konzisztenciájáról és az összehasonlíthatóságot befolyásoló jellemzőiről.

Az Akkreditációs Bizottság értékelése szerint az AKI a koherencia és összehasonlíthatóság elvében támasztott elvárásokat tekintve részben megfelel.

13.1 Érvényesül a statisztikai adatfelvételek belső és más szakstatisztikákkal való konzisztenciája.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel.

Az ASIR elektronikus adatgyűjtő rendszer az adatszolgáltató oldalon biztosítja a kérdőíven belüli konzisztenciát, az adathelyek közötti összefüggés vizsgálattal, melyek között vannak nem elnyomható és elnyomható hibajelzések, lehetőséget adva adatszolgáltatói oldalon az elnyomható hibák indoklásának is.

A statisztikusok a kérdőívek egyenkénti megnyitásával a rendszeren belül további ellenőrzéseket végeznek. Történnek különböző felvételek adathelyei közötti konzisztencia-vizsgálatok (mezovalidálás), illetve végeznek makrovalidálást is (pl. OSAP 2387 és OSAP 2385 között más adatforrások felhasználásával). A validálási folyamatba az adatszolgáltatókat is bevonják, közlés előtt az adatok hitelességi vizsgálatára fórumot szerveznek. Az egyes folyamatszakaszok végrehajtása dokumentáltan, az ASIR rendszerben történik.

A statisztikai adatgyűjtésekhez kapcsolódóan közvetlen nemzetközi adatszolgáltatási kötelezettsége nincs az intézetnek. Az AKI-tól átvett adatok meghatározott körét – a Mezőgazdasági Számlarendszerhez kapcsolódókat – azonban a KSH továbbítja az Eurostat felé.

Az Akkreditációs Bizottság a konzisztencia elvének való jobb megfelelés érdekében javasolja, hogy a Statisztikai ellenőrzési és becslési eljárásban a validálásra vonatkozó követelményeket rögzíteni kell, és szükség van a ténylegesen végrehajtott validálási gyakorlat dokumentálására is.

13.2 A hivatalos statisztikai információk országon belüli területi összehasonlításának a lehetősége biztosított.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel.

Az AKI a statisztikai adatok közzététele során törekszik a legrészletesebb területi bontásban publikálni az adatokat a felhasználói igényeknek megfelelően. Nagytérégi és megyei bontásban egyaránt tesznek közzé adatokat, és a térségi összehasonlítás is megjelenik elemzéseikben. A térségi megjelenítést vizuális eszközök is támogatják.

A térségi aggregációs szint adatkörök szerint eltérő, aszerint változik, hogy az adatvédelmi előírások milyen összevonásokat tesznek szükségessé a közzététel kapcsán.

Nemzetközi adatokat nem publikál az intézet a statisztikai adatgyűjtésekhez kapcsolódóan.

13.3 A statisztikai adatelőállítási folyamatban alkalmazott módszertanok, valamint az adatok közzétételi módja összevethető a nemzetközi szervezetek közzétételi gyakorlatával.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel.

Az AKI gyakorlata szerint a statisztikai adatgyűjtések során a nemzetközi módszertanokat ismerik, követik, amennyiben azok rendelkezésre állnak. Az intézetnek nincs közvetlen nemzetközi adatszolgáltatási kötelezettsége a hivatalos statisztikák tekintetében, ugyanakkor a közzétételi táblák és elemzések összeállításánál figyelemmel vannak a hasonló témakörben megjelenő nemzetközi adatközzételi gyakorlatra.

Az AKI-tól átvett adatok meghatározott körét – melyek a Mezőgazdasági Számlarendszerhez kapcsolódnak – a KSH továbbítja az Eurostat felé.

13.4 Érvényesül az adatok időbeli konzisztenciája.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak részben megfelel.

Az AKI gyakorlata szerint klasszikus hosszú idősorokat nem közölnek, csak egyedi adatkérésekre teljesítenek (ún. összegzett lekérdezések hivatottak idősorok lekérdezésére, de ezek évente külön-külön lekérdezéseket igényelnek). Az Akkreditációs Bizottság ugyanakkor megállapította, hogy a felhasználók számára fontos lenne olyan nyilvános tájékoztató közzététele, ami szakstatisztikai bontásban közli az adatbázisokból előállítható idősor hosszát, akár a már meglévő módszertani leírások részeként.

A TEÁOR, gazdálkodási forma változások adatgyűjtéseiknél ugyan kevésbé relevánsak, és a nómenklatúra változásból adódó összehasonlíthatóság egyelőre nem okozott törést, elkezdődött a szisztematikus vizsgálatra vonatkozó gyakorlat, a módszerek és a hozzájuk kapcsolódó informatikai fejlesztések kialakítása.

Ismétlődő felvételeik módszertanában jellemzően nincs változás, tipikusan teljes körű felvételeket hajtanak végre. A szabályozási környezet az adatszolgáltatói kört jelentősen megváltoztathatja, ezeket azonban egyértelműen dokumentálják és jelölik, az összehasonlíthatóságot biztosítják.

Mintavételes felvételüknél (pl. élelmiszeripari beruházások) az adatszolgáltatói kör kijelölése átvett NAV információk felhasználásával történik, meghatározott létszám-

kategória (19 fő) felett. Itt az üzemméretek változásából eredő módhatás vonatkozásban nem készült az összehasonlíthatóságot segítő módszertani dokumentáció.

Az Akkreditációs Bizottság a vizsgálat során megállapította, hogy az adatok időbeli konzisztenciája érvényesül, ugyanakkor a jobb megfelelés érdekében szükséges, hogy mind a szabályozásban, mind gyakorlatban épüljön be az adatelőállítási folyamatba az időbeli konzisztencia vizsgálatának és biztosításának feladata.

13.5 Az összehasonlíthatóságot korlátozó tényezőket egyértelműen jelzik.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak részben megfelel.

Az AKI gyakorlata szerint az időbeli összehasonlíthatóságra jelöléseket, szöveges megjegyzéseket alkalmaznak, ami a szöveges elemzést tartalmazó kiadványoknál maradéktalanul érvényesül, a táblázatos adatközléseknél azonban a gyakorlat kisebb változtatásokra szorul.

Míg a kiadványokban minden esetben jelölik a töréseket az idősorokban, az adattáblákban nem lelhetők fel az összehasonlíthatóságra utaló megjegyzések, és az időbeli törések jelölése is hiányzik.

Az adatszolgáltatói kör változásból adódó összehasonlíthatóságot teljes körű felvételeknél egyértelműen jelölik, a mintavételes felvételeknél azonban hiányosak az összehasonlíthatóságra utaló dokumentációk és jelölések.

A statisztikai adatgyűjtést, feldolgozást és közzétételt támogató (ASIR) rendszerükben a korábbi, a bevezetést megelőző időszaki adatokat migrálták, adatbázisaikat egységes szerkezetbe hozták, a változásokat 2003-ig visszamenőleg részletesen dokumentálták, így idősoros adatok lekérdezhetőek és részben összehasonlíthatóak.

Az Akkreditációs Bizottság a vizsgálat során megállapította, hogy a Kódexnek való jobb megfelelés érdekében szükséges az idősorok összehasonlíthatóságával kapcsolatos jelölések, magyarázatok egységesítése és bevezetése a táblázatos adatközlések esetén is.

14. Hozzáférhetőség és érthetőség

Az AKI által előállított statisztikai adatokhoz való hozzáférés a Statisztikai adathozzáférési szabályzatban rögzített, amit a honlapon is elérnek a felhasználók. A szabályozás rendelkezik a különböző adathozzáférési csatornákról, és a térítéses adatkiadásokhoz kapcsolódó árazási politikát is magában foglalja.

A honlapon kizárólag aggregált adatokat és kiadványokat tesznek közzé, statikus táblák formájában, előre definiált formai és tartalmi keretek között. Szabályzat szerint, megkeresésekre, egyedi igények szerint összeállított aggregált adatok kiadására van mód. Tudományos célból hozzáférhetővé tesznek statisztikai felvételekből származó mikroadatokat, az adathozzáférési szabályzatban leírtak szerint.

Minden statisztikai adatot metaadat-leírással hoznak nyilvánosságra, amely egyrészt tartalmazza a legfontosabb általános információkat (jogi háttér, felelősök), másrészt minőség összetevőnként az alkalmazott módszereket és értékeléseket, továbbá a fogalmi leírásokat.

A kiadványokat, adatokat elsődlegesen elektronikus formában teszik közzé. Néhány esetben van az elektronikussal egyidejűleg papíralapú megjelenés.

A statisztikai adattáblákban a jelölések (pl. adatvédelem miatt elnyomott cellák, minőségi problémák miatt nem közölt adatok) nem mindig egyértelműek. Az érthetőség miatt fontos lenne egységes, magyarázattal ellátott jelölések alkalmazása.

Az intézet internetes oldala akadálymentes, a statisztikai információkat tartalmazó felületen ez még megoldásra váró feladat. A legfontosabb hivatalos statisztikai információk és a kontakt adatok angol nyelven is elérhetőek.

Az Akkreditációs Bizottság értékelése szerint az AKI a hozzáférhetőség és érthetőség elvében támasztott elvárásokat tekintve részben megfelel.

14.1 A statisztikai szervezetek rendelkeznek a közzétételi rendet szabályozó nyilvános dokumentummal.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak részben megfelel.

Az AKI rendelkezik nyilvános Statisztikai adathozzáférési szabályzattal, ami definiálja a különböző adathozzáférési csatornákat, és a térítéses adatkiadásokhoz kapcsolódó árazási politikát is magában foglalja. A tájékoztatási vonatkozó alapelveket a Statisztikai tájékoztatási és archivációs politika tartalmazza, mely elérhető a honlapon nyilvános Tájékoztatási naptárral rendelkezik a szervezet.

A közzétételi elveket az Intézeti disszeminációs alapelvekben rögzítik, melyek kiterjednek a formai elvárásokra is. Kiadványsablonban készülnek a publikációk, egységes dizájn, szabályozott logó használat mellett.

A közzétételi rendet szabályozó dokumentumok elérhetőek a honlapon, azonban a statisztikai aloldalról a közvetlen elérés nem biztosított.

Az Akkreditációs Bizottság a jobb megfelelés érdekében javasolja, hogy a közzététel rendjére vonatkozó politikák, szabályzatok a statisztikai aloldalról közvetlenül is elérhetőek legyenek.

14.2 A statisztikai adatafelvételtől származó információkat a felhasználói igényekre tervezett csatornákon keresztül aggregált, illetve mikroadatokat formájában is hozzáférhetővé teszik.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel.

Az AKI Statisztikai adatahozzáférési szabályzata határozza meg a különböző csatornákat, melyeken keresztül a felhasználók hozzáférhetnek az adatokhoz.

A honlapon kizárólag aggregált adatokat tesznek közzé, statikus táblák formájában, előre definiált formai és tartalmi keretek között, illetve kiadványokat jelentetnek meg. A honlapon közzétett statisztikai adatok és információk mindenki számára ingyenesen elérhetőek.

A szabályzat rögzíti az egyedi kérésre készített aggregált adatok kiadásának szabályait. Megkeresésekre térítéses és térítésmentes adatkiadások egyaránt történnek, melyhez kapcsolódó árazási politika a szabályzatban megtalálható.

Tudományos célból hozzáférhetővé tesznek statisztikai felvételekből származó mikroadatokat, a Statisztikai adatahozzáférési szabályzatban leírtak szerint. A mikroadatokhoz való hozzáférés kutatószobában, szabályozott, ellenőrzött módon történhet, kizárólag akkreditált kutatók számára, pozitívan elbírált írásos igénybejelentést követő szerződéskötéssel, titoktartási nyilatkozat aláírásával. Emellett a kutatók számára anonimizált mikroadatokat is kiadnak, amelyhez kapcsolódó eljárás megegyezik a kutatószoba hozzáférés elbírálásával.

Az AKI kutatói számára a hozzáférési csatornákat szintén a szabályzat határozza meg. A statisztikai adatokhoz az intézet kutatói a külső kutatókkal azonos eljáráson kell, hogy átessenek, és mikroadatállományokhoz csak a kutatószobában vagy anonimizált formában férhetnek hozzá. Esetükben a hozzáféréshez felhasználói szerződés megkötését írja elő a szabályzat.

Az AKI tervei között szerepel a közösségi média felé történő nyitás, jelenleg azonban nem üzemeltetnek közösségi médiafelületet, melyen statisztikai információkra tudnák irányítani a figyelmet. Tervben van továbbá az AKI tájékoztatási tevékenységének fejlesztése mobil applikációk készítésével.

Az Akkreditációs Bizottság megállapította, hogy az AKI az adatahozzáférési módok széles skáláját biztosítja a felhasználók számára, és a kapcsolódó szabályozás a felhasználók számára is elérhető.

14.3 A statisztikai termékek közzététele mellett azok értelmezését segítő leíró metaadatok is nyilvánosak, és a felhasználók számára érthetőek.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel.

Minden statisztikai adat a metaadatbázisban elérhető módszertani leírással kerül nyilvánosságra. A leírások elkészítésének szabályait, felelősségi körét, tartalmát a Statisztikai metaadatbázis készítésének és frissítésének eljárás rögzíti.

A leírások az adatgyűjtés módszereit, jellemzőit, minőségi paramétereit bemutató dokumentumok, melyek a tájékoztatási alapelveknek való megfelelést is részletezik. Emellett tartalmazzák a jogi hátteret, a felvétel történetiségét. A leírás szakstatisztikánként külön-külön történik, melyeket folyamatosan frissítenek. A fogalmak leírása a metaadatbázisban megtalálható.

A metaadatok felülvizsgálata a statisztikai adat-előállítási folyamat végrehajtásával párhuzamosan zajlik, évente egyszer, legkésőbb a tárgyévet követő február 15-ig kerül rá sor.

Az AKI által publikált statisztikai adattáblákban alkalmazott jelölések nem mindig egyértelműek. Az érthetőség miatt fontos lenne egységes, magyarázattal ellátott jelölések alkalmazása a különböző esetekre, mint például az adatvédelmi okok miatt elnyomott cellák, minőségi problémás cellák, törések az idősorokban, előzetes adatok.

A vizsgálat során az Akkreditációs Bizottság megállapította, hogy az érthetőségnek való jobb megfelelés érdekében a statisztikákhoz kapcsolódó fogalmakról közzétett információkat bővíteni kell, és az adatközlések során egységes jelölések bevezetésére van szükség, hangsúlyozva a megfelelő magyarázatok fontosságát.

14.4 A statisztikai termékekhez történő hozzáférés elsődleges formája az elektronikus közzététel.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel.

Az AKI Statisztikai és archivációs politikájában rögzíti, hogy az intézet által előállított statisztikai adatokat és kiadványokat elsősorban a honlapon keresztül teszi közzé. Az intézmény gyakorlatában az elektronikus közzététel megvalósul, néhány esetben van az elektronikussal egyidejűleg papíralapú megjelenés is (pl. Agrárgazdasági Statisztikai Zsebkönyv), leginkább a felhasználói igényekhez igazodva. A szervezet által előállított valamennyi adatkörről van információ a honlapon, a hivatalos statisztikai információkat tartalmazó aloldalon.

Az interneten elérhető statisztikákat a Tájékoztatási naptárban a megjelölt időpontokban frissítik. A statisztikai aloldalon egyedi kereső segíti a publikációk megtalálását. A kiadványok Excel és Word formátumban is lementhetők.

Az intézet internetes oldala akadálymentes, a statisztikai információkat tartalmazó felületen ez még megoldásra váró feladat.

14.5 A legfontosabb hivatalos statisztikai információk idegen nyelven is elérhetőek.

Értékelés: Az ismerv elvárásainak teljes mértékben megfelel.

A statisztikai aloldal vizsgálata során az Akkreditációs Bizottság megállapította, hogy a legfontosabb hivatalos statisztikai információk és a kontakt adatok angol nyelven is elérhetőek. Korábban erre német és francia nyelven is volt lehetőség. Kiadványaik egy részében a táblázatok kétnyelvűek, és a kiemelkedő jelentőségűekhez angol nyelvű vezetői összefoglaló is készül. Az Agrárgazdasági Statisztikai Zsebkönyv, amely a legfontosabb adatokat tartalmazza, minden évben angol nyelven is megjelenik.

6. Az Akkreditációs Bizottság javaslata a jelentés megállapításai alapján

A vizsgálati jelentésbe foglalt ténymegállapítások és értékelés alapján az Akkreditációs Bizottság a KSH elnökének a következő javaslatot teszi:

Az Akkreditációs Bizottság javasolja az Agrárgazdasági Kutató Intézet Hivatalos Statisztikai Szolgálat tagjaként történő akkreditálását.

Egyúttal a Bizottság javasolja az 2. szakaszban megfogalmazott ajánlások szerinti fejlesztések, változtatások végrehajtását a Nemzeti Statisztika Gyakorlati Kódexében foglalt elveknek történő magasabb szintű megfelelés érdekében, amelyek ütemtervét az akkreditált szervezetnek ki kell dolgoznia.

Kelt: _____

7. Az értékelt szervezet észrevételei, eltérő álláspontja a jelentés megállapításaival kapcsolatban

[Ide kerülnek bemásolásra változtatás nélkül azok az észrevételek, melyeket az értékelt szervezet a jelentés 2. véleményezésekor (a véglegesnek szánt jelentés megküldésekor) mint észrevételeket fenntart és kéri azok feltüntetését a jelentésben.]

I. Melléklet – A helyszíni értékelés résztvevői

Helyszíni értékelés – Agrárgazdasági Kutató Intézet

Dátum: 2018. november 20–26.

	Akkreditációs Bizottság tagjai
1	Mag Kornélia, Elnök
2	Malakucziné Póka Mária
3	Tóth Tamás
	A helyszíni értékelés szervezet részéről jelen volt résztvevői (név; szervezeti egységének neve; titulus; szerepe, amit az audit során betöltött)
4	Bábáné Demeter Edit, AKI, Agrárstatisztikai Információs Osztály, osztályvezető
5	dr. Kemény Gábor, AKI, megbízott főigazgató
6	dr. Pesti Csaba, AKI, Információs Igazgatóság, igazgató
7	Palotay Szilveszter, AKI, Informatikai és Projektmenedzsment Igazgatóság, igazgató
8	Tímárné Deibler Ilona, AKI, Gazdasági Igazgatóság, igazgató
9	Boldog Valéria, AKI, Agrárstatisztikai Információs Osztály, osztályvezető-helyettes
10	Csoltai Veronika, AKI, Agrárstatisztikai Információs Osztály, ügyintéző
11	Kiss Gabriella, AKI, Agrárstatisztikai Információs Osztály, ügyintéző-szakértő
12	Szalay-Tóth Judit, AKI, Publikációs Csoport, csoportvezető
13	Gaál Márta, AKI, Horizontális Kutatási Igazgatóság, tudományos főmunkatárs
14	Dankóné Seres Zsuzsanna, AKI, Agrárstatisztikai Információs Osztály, ügyintéző
15	Pozsonyi Péter, AKI, Informatikai Osztály, rendszeradminisztrátor
	A szervezet értékelését előkészítő koordinátor(ok) az értékelt szervezetnél
16	dr. Vágó Szabolcs, AKI, projekttanácsadó, adatvédelmi felelős
	Egyéb meghívottak, külsős résztvevők
17	Dr. Medina Viktor, MEGFOSZ, elnök
18	Páll Zsombor, Agrárminisztérium, Statisztikai és Elemzési osztály, osztályvezető